

2023.

V. évfolyam/16. szám

A t a r t a l o m b ó l

Hírek – események: 1-21. oldal

Kultúra

Karácsony Dávid írása a kalapról, a zenéről és a szociológiával való kapcsolatról. Zilai Izabella és Zilai Gabriella egy újabb gyöngyszeme versben, képben. Július 3.-án Szentkúton **Muzsikál az erdő**, ahol Zilai Gabriella kiállítása is megtekinthető majd. Hagyományörzés, csigacsinálás Bogácson Jankóné Jónás Zsuzsa beszámolójában: **22 - 26. oldal.**

Történelem

A Helytörténeti Műhelyt Dr. Vinkler Bálint történész mutatja be. A felső-mátrai iskolák történetét Kaszaláné Szabad Judit, a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke ismerteti a kezdetektől napjainkig, beleértve azt a harcot is, amit az iskola megmentéséért - szó szerint - vívtak. Egy-egy érdekességet olvashatnak a Nyugat - Mátrából a szerkesztő tollából: **27- 37. oldal.**

Természet

ERDÉSZ PORTRÉ Gerely Ferenc erdőmérnökkel, Az Egererdő Zrt. hírei a tavaszi munkálatokról. Wágner Tibor **Életutam c.** sorozatának egy újabb epizódja, ezúttal a Szilvásvárad Erdészetről és a szépséges Bükk-fennsíkról : **38 - 54. oldal.**

Programajánló – 55. oldal.

Krónika a Felső-mátrai Zakupszky László Általános Iskola és Óvoda életéről

Kicsit talán régen adtam hírt arról, hogy mi történt iskolánkban a 2. félévben. Azzal kell kezdenem, hogy új órarenddel tértünk vissza a téli szünetről. Gyermekeink előkészítették a sífelszereléseiket, számba vették, hogy kinőtték-e már a bakancsokat, kell-e nagyobb lécs. Szerencsére, az intézményünk rendkívül jól áll sí eszközökkel, így a lurkók mind találtak nekik megfelelő méretűt és minőségűt.

Minden egyes napon kinn voltak 1-2 órát a sípályán. Nagyon élvezték ezeket az alkalmakat, alig várták, hogy a kisbusz őket vigye a hegyoldalra. Önfeledten csúsztak lefelé, figyeltek edzőik instrukcióira, gyakoroltak, majd a várva várt sikerek is megérkeztek. Számos versenyen vettek részt, a legtöbbször dobogós eredményt értek el. Így volt ez Ausztriában is, ahová edzőjünkkel utaztak el, és kipróbálhatták tudásukat nemzetközi versenyen is.

Mindeközben szépen - lassan kitavaszkodott, habár a Mátrában mindig késlekedik kicsit a jó idő, az igazi kikelet. Nagyon-nagyon sok programot szerveztünk annak érdekében, hogy tanítványaink egy pillanatig se unatkozzanak. Emellett azonban hihetetlen sok tanulmányi versenyen vettünk részt, ahol a gyerekek a legszebben csillogó érmeiket hozták el.

Szlovák versenyeken taroltunk, magunk mögé parancsoltuk a nagy létszámú iskolák képviselőit is. Így sikerült például országos 2. helyezést elérni egyik tanulóknak szlovák nyelvből. Nemzetközi rajzversenyen szintén ezüstérmes lett egy negyedikes gyermek.

Természetismereti csapatversenyben a negyedikesek megyei első helyezést, míg az ötödikesek megyei 2. helyezést értek el. Természetesen, más-más korcsoportban.

Helyesírásból egy ötödikes tanuló bejutott az országos versenyre, miután megyei 2. helyen végzett. Igazából fel sem tudom sorolni az összes sikert, amivel megmutathattuk tudásunkat, magunkat a megyéknek, az országnak, de még Európának is.

Azért bizony nemcsak az eredmények számítanak, végtelenül fontosnak tartjuk, hogy gyermekünk minden nap megtapasztalják a biztonságot, az önfeledt örömet, az elfogadást, a szeretetet. Hisz ezek a legfőbb értékek, és akik gyermekként ezt megkapják, tovább fogják

adni. Talán a mai egoista életszemlélet nem válik világvallássá, talán meg tudjuk őrizni igaz emberségünket. Ez az, ami különleges ebben az iskolában.

Emiatt aztán minden gyermekünk ott tanul tovább, ahol szeretne, minden nyolcadikosunk első helyre nyert felvételt, és ennek bizonyítéka, hogy Heves megyében elnyertük a **Legjobb vidéki iskolának** ítélt vándorserleget, melyre a Heves Megyei Pedagógiai Intézet szigorú elbírálás után tartott minket - 2022-'23-ban - érdemesnek.

Büszke vagyok tanítványainkra, akik nagyon komolyan veszik a tanulást, felkészülést. Büszke vagyok kollégáimra, akik magas színvonalú oktatást biztosítanak a nebulóknak. Büszke vagyok a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzatra, akik fenntartóként gondoskodnak az intézményről.

Büszke vagyok önkormányzatunkra, akik komoly erőfeszítéseket tesznek fennmaradásunkért, ezzel együtt pedig a település megmaradásáért is.

Köszönöm mindenkinek, hogy részese lehetek ennek!

Pásztorné Tóth Hajnalka
intézményvezető

Petőfi a Vachott szalonban a XIX. századi piacon

Május végi vasárnapokon évek óta benépesül a Fő tér, XIX. századi ruhákba öltözött hölgyek és urak sétálnak fel-alá, népi mesterségek mai képviselői árulják fabatkáért portékájukat, hagyományőrző csoportok lépnek fel a színpadon, és a legkisebbek is találnak szórakozási lehetőséget.

A **Vachott Sándor Városi Könyvtár** kezdettől fogva részt vett a **Gyöngyös Város Baráti Köre** szervezésében megvalósuló sokadalomban. Helytörténeti részlegünk érdekességeit mutattuk be, mindig nagy érdeklődés övezte a régi fényképeket, képeslapokat, dokumentumokat felvonultató standunkat. Később már a **Vachott szalon** is megjelent a

sátrak közt, ahol régi írást lehetett gyakorolni igazi lúdtollal, korabeli újságokban lapozhattak az érdeklődők, vagy egy finom kávét kortyolhattak el a korbács ruhába öltözött dámák és urak.

Az aprónépnek mesékkel, papírszínházzal, bábozással kedveskedtek a gyermekkönyvtárosok, mese után pedig jöhetett a kézműveskedés, így saját készítésű játékkal mehettek

tovább a forgatagba. Közben bent a könyvtárban is kedvezményes beiratkozási lehetőséggel, játékokkal várták az olvasókat a munkatársak, akik közül többen is beöltöztek a korbács viseletbe.

Ebben az évben május közepén a **Bornapokkal** együtt tartották meg a XIX. századi piacot. A fagyosság miatt időnként ázott-fázott a díszruhás népség, bizony az járt jól, akinek volt egy meleg vállravethető prémje, kabátkája.

A Vachott szalonban ezúttal diákok bújtak a Vachott család bőrébe, és mivel „Petőfi 200” év van, így azt a jelenetet mutatták be, amikor Petőfi Sándor ellátogatott Vachottékhoz, és rabul ejtette szívét a háziasszony szépséges húga, Csapó Etelke. Helytörténész kollégánk, Vinkler Bálint az eredeti visszaemlékezések alapján írta meg a találkozás forgatókönyvét, amit a diákok nagy átéléssel adtak elő. Igaz ugyan, hogy közben az eső miatt a nézősereg egy része odébbállt, de Petőfi és Vachotték így is sikert arattak.

A kisebb gyerekek közben a másik sátorban készítették a saját XIX. századi legyezőjüket. A könyvtár épületében, ahol még az időjárás sem zavart meg semmit, dobókockával próbálhattak szerencsét a látogatók, aki két hatost dobott, annak ingyenes beiratkozás volt a jutalma, aki pedig két egyforma számot tudott gurítani, ajándékkönyvvel lett gazdagabb. Fortuna istenasszony bizonyára ott volt, mert eleinte szinte mindenkinek sikerült a dupla szám dobása.

Délután, miután levetettük úri ruháinkat, már nem volt más hátra, mint hogy összepakoljuk az ázott sátrakat, padokat, asztalokat. Másnap persze ragyogó napsütés volt...

Szekeresné Sennyey Mária
igazgató, V. S. Városi Könyvtár

Vékony jégen

Keszthelyi Gréta Kata - a 18 éves ragyogó személyiség - a Városmajori Gimnázium tanulója. Szeret írni, utazni, jógázni és persze kávézni. Ami lelkileg, szellemileg megérinti, azt azonnal leírja, feljegyzi, történetekben látja a világot.

2022-ben megjelent **Vékony jégen** című regényét mutatta be május 23-án a gyöngyösi Vachott Sándor Városi Könyvtárban.

Karaktereit környezetéből és képzeletéből mintázza, akik többnyire magányosak, megfelelnek az akkori életérzésének, hiszen ő is belecsúszott az anorexiába, aminek egyik kísérő jelensége az elmagányosodás, hiszen titokban kell tartani, mert úgysem értené meg senki.

Többnyire a családban kell keresni az anorexia hátterét, több összetevője is van a kialakulásának. Az esetleges túlzott szülői elvárások, a média szerepét is hangsúlyozta Gréta, ami a szépségideált próbálja megformálni, de szerepet kap az alacsony önértékelés, a „nem vagy szerethető” érzés megélése. Anorexiában akarta magát tartani, hogy vegye már észre valaki, hogy bajban van, de ugyanakkor hagyják is békén, vagyis ebben a kettősségben vergődve teltek évei. Ebben az időszakban írta meg a könyvét is, titokban, szülei úgy szereztek tudomást róla, hogy a kiadó megkereste őket, hogy alá kellene írni, mert Gréta még kiskorú.

Már eljutott odáig, hogy tud írni, beszélni a betegségéről úgy, hogy nem okoz fájdalmat magának. Grazba költözött, ahol magántanulóként fejezi be a gimnáziumot, és pszichológusnak készül, hogy ehhez hasonló és más pszichés eredetű problémákban segítségére lehessen az embereknek.

A könyvbemutatóra gimnazisták is eljöttek. Hihetetlen lelkes kis közönség volt, akik elolvasták a könyvet, nagyon jól megértették, és kielemezték a viselkedésmintákat. Az anorexiával kapcsolatban is nagyon megoldást kereső kérdéseket tettek fel. Annyira jó volt hallgatni, hogy ilyen érdeklődő, olvasni szerető, végtelenül okosan és önállóan gondolkodó korosztály nevelődött fel, ami a pedagógusokat is dicséri.

Molnár Kati, a Fő téri könyvesbolt vezetője ajánlására került sor erre a könyvbemutatóra, aki felismerte a könyv témájának aktualitását, és úgy gondolta, hogy ezt közönség elé kell vinni.

(A gimnazisták a **Berze Könyvklub**ból érkeztek, melyet Csintalan Edina magyar szakos tanárnő vezet - nagyszerűen. Diákjai nagyon jól kommunikáltak, vállalták a véleményüket, magabiztosak és nagyon őszinték voltak.

A V.S. Városi Könyvtárban pedig **Kamasz Klub** működik, amit azzal a szándékkal hoztak létre, hogy meg tudják szólítani a fiatalokat az ő nyelvükön, megszeretessék az olvasást és egyáltalán a kultúrát. Az ilyen fiatalokra odafigyelő kezdeményezések esélyt jelentenek a szép magyar beszéd, írás, az értékek

megőrzésére, és formálják nagyon jó irányba a köztudatban a fiatalokról kialakult - előítéletektől nem mindig mentes - image-t).

(R. Gabi)

Koncert

Nem mindennapi élményben részesültek mindazok, akik elmentek Scrantz Máté zongorakoncertjére május 10-én a Pátzay János Zeneiskolába, Gyöngyösön.

Beethoven, a klasszicizmus és a romantika határán lévő zeneszerző, akinek későbbi műveit már a romantika hatja át, ami szétfeszíti a klasszicizmus kereteit. Ezúttal egy derűs darab, az Esz-dúr szonáta hangzott el.

E. Chopin korát a virtuozitás jellemezte, romantikus zeneművek születtek. Noktürn műfajában komponált, ami igen népszerű volt a korabeli szalonok világában. Ezúttal a 3. Noktürn darabot hallgathatta a közönség.

Az impresszionisták a 19 - 20. század fordulóján szembefordultak a romantikával, ahogy C. Debussy is. Az élet apró örömeit, a pillanatot megörökítő alkotások születtek nemcsak a zenében, hanem a festészetben és más művészetekben is.

Két Debussy darab hangzott el: L'isle de joyeuce és a Reflets dans l'eau Image.

(R.G.)

Majális Mátrafüreden

Mint minden évben: kellemes hangulatú, családias, amiből sosem hiányoznak a meghitt beszélgetések, multidézés, miközben baráti társaságok főznek, amit a szigorú zsűri kóstolt meg, és mindenki sikeres lett.

Palotai Edina, a **Gyöngyösi Állatmentő Alapítvány** képviselőjében hozott két kutyust is az „árvaházból”, de volt kutyaszépségverseny is, amelyen Juno a legmozgékonyabb kutya címet nyerte el, ami nem meglepő, hiszen napi szinten sokat túrázik.

Bemutakozott a **Vörösmarti Speciális Mentő és Önkéntes Tűzoltó Egyesület**, (kuratóriumi elnök Máté Pál Péter) közösen a **Kékes Kutató - Mentő Alapítvánnyal** (kuratóriumi elnök Klausman Viktor), melynek élvezői a gyerekek voltak.

A Majálist a **Mátrafüredi Részönkormányzat** szervezte mindenki öröme és meglepésére!

Kapcsolódások

(Április 29)

A **KAPCSOLÓDÁSOK NAPJA** rendezvénye a 2022-es Gyöngyös Város „Részvételi Költségvetés” második legtöbb szavazatát elnyerő pályázataként, annak támogatásával jött létre.

Helyszínek a **Posta Park** és a **Vachott Sándor Városi Könyvtár** udvara volt, ahol a

programok a víz körül hullámoztak. Kerekasztal beszélgetések a **Fenntarthatóság és a víz** témakörében, gyermekrajzok, ahogyan ők látják a víz jelentőségét például egy vízcseppben.

Látványos volt a lebegés, vizes fotóinstalláció a szökőkútban.

A **Loud Tree Land Art** játszótéren remek alkotások születtek termésekből, ágakból, csigaházakból.

A **Laud Tree** növénycsere nagyon népszerű volt, ahol főként gyerekek jöttek a szüleikkel és nemcsak kislányok, hanem kisfiúk is hozták otthonról a cserepes virágot, és cserélték másokra. A mesék is megtalálták hallgatóságukat a vízről Tóth Szilvia gyermekkönyvtáros vezetésével.

Nem hiányoztak a mozgás elemei sem: volt Chi kung, Do in Liebmann Judittal, Flow jóga Szabad Gáborral, tánc Pintér Lotti gyerekcsoportjával, természetesen a víz mozgására íródott koreográfiával

A mindenkit megszólító zenei kínálatból a szentendrei Stefi zenekar, akik csak saját szerzeményeket játszanak, örömmel hallgattuk Márkus Lizát és zenei csemege volt a klasszikus térszenei koncert a Pátzay János Katolikus

Zeneiskola művésztanárainak a közreműködésével, melyről Zilai Gabriella tudósít.

A rendezvény célja, hogy élettel töltsen meg a köztereket, parkokat. Minőségi kulturális élményt nyújtva előadásokban, zenében, mozgásban és abban, hogy ápolja az értékes emberi kapcsolatokat, barátságokat, hiszen az épített környezetben lévő zöldfelületek kínálják a lehetőséget, hogy tartalommal megtöltve, úgymond „belakják” az emberek, és jól érezzék magukat benne.

Ezúttal a víz volt az a „kapcsolódás”, ami összekötötte a teljesen különböző műfajú programokat, mégis megtalálva azt a közös nevezőt, ami a létünk feltétele, ezért az értékét mindenkinek fel kell ismernie.

Rostás Gabi

A park ezen a napon a zene, a beszélgetések, a mesék, a sport, a tánc színhelye volt.

A sokszínű program közt hallhattuk a „**Klasszikus térszene**” címmel megrendezett csodálatos koncertet a Patzay János Katolikus Zeneiskola művésztanáraival. A moderátor Matúz Viktória volt.

Zilai Györgyi lírai szoprán énekművész előadásában csendült fel Gershwin Summertime című dala. Erről a műről az a hír járja, hogy a szerzőt egy altató dal ihlette meg ennek a műnek a megalkotására. A dal az operától önálló életre kelt, és a dzsessz stenderdek egyik legnépszerűbb darabja lett.

Butykáné Bágyi Judit zongorán adott elő. Andalító, csodás dallamaival hozzájárult lelkünk megnyugvásához, lecsendesüléséhez ezen a gyönyörű tavaszi napon, csakúgy, mint Hemanovszky Csilla zongorajátéka.

Ezután klarinét és zongora duó következett Butykáné Bágyi Judit és Fodor Bálint előadásában. Johann Sebastian Bach Esz-dúr szonáta - Siciliano hangzott el.

„Kapcsolódások” lesz ősszel is, aki most esetleg lemaradt, feltétlen jöjjön el, ha egy igényes, minőségi napot szeretne eltölteni ismerősökkel, barátokkal.

Zilai Gabriella

Tájház nap – Mátraszentimre

(Április 22-23)

A rendezvény háziasszonya Kaszaláné Szabad Judit, a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke, akitől megtudtuk, hogy a Magyarországi Tájházak Szövetségének országos rendezvénysorozata, a **Tájházak napja**, mindig április 24-hez, azaz Szent György napjához legközelebb eső hétvégén szokott lezajlani. Első alkalommal 2019-ben csatlakoztak a rendezvényhez, a következő alkalom 2022, amikor a fő téma a helyi népviselet volt. Ezt eredeti ruhákon és régi fotókon keresztül ismertették meg a közönséggel. Ez alkalommal a fő témakör a település története, amit a tisztaszobában bemutatott filmen keresztül ismerhettek meg a vendégek.

Előházi Péter polgármester arról szólt, hogy a települések, falvak nem működnek a múltjuk, történelmük nélkül. A diákoknak fontos szerepe van a múlt megismertetésében, a hagyományok őrzésében.

Ezáltal érzik magukénak azt a vidéket, ahol születtek, ahol iskolába jártak, ahol számítanak az együttműködő munkájukra.

Ezután a **Váraszói Gyöngyvirág Citerazenekar** műsora következett, akik 1970-ben alakultak, mint vonószzenekar.

Bőgő: Nagy Ádám és Váradi József. Citerán kisbasszus Kovács István, tenor - kontra Csikós László, tenor - dallam Csikós Tamás, tenor és prím citerán (kísérő szólam) Vincze Bálint, prím citerán (főszólam) Kovács Péter játszik.

Helyi és határon túli népzenei találkozók, tájház napokon, város- és falunapokon lépnek fel. Népzene, modern zenét (Hans Zimmer), klasszikus műveket (Brahms, Vivaldi) adnak elő, ezzel is megszólítva széles körben a közönséget.

Művészeti vezetőjük Bódi György. A felnőtt csoport hét tagból áll, akik 2000-től játszanak együtt. Fontosnak tartják az utánpótlás nevelést, ezért szerveztek 2018-ban egy tizenhat főből álló gyerekcsoportot, akiket Váradi József oktat.

Országos szinten is egyedülálló rendezvényük lesz a II. Gyöngyvirág Citera Találkozó, melyet 2022-ben is megrendeztek, nagy sikerrel. A találkozón húsz zenekar fog fellépni, akik élve ezzel az egyedülálló lehetőséggel, megmutatják tudásukat. Az eseményre 2023. június 24-én kerül sor Váraszón.

A filmet folyamatosan lehetett nézni a nap folyamán, ami nemcsak a felnőttek, hanem a

gyerekek figyelmét is lekötötte. A képes történeti anyagból közreadunk egy rövidebb összefoglalót, amiből kirajzolódik, hogy az őslakosok a Morva vidékről érkeztek a Felső-Mátrába.

Őseik egyik foglalkozása az üvegfűvés volt.

A metszeten egy üvegcsűr látható a három patak (Hutahely-patak, Narád-patak, Gedeon-patak) összefolyásánál. (Feltárta: Kovács Béla, egri

muzeológus 1964-ben).

A huták 1741-ben keletkeztek, melyeknek szlovák nevük is van: Felső-huta, Belső-huta, Almásy huta, Horná huta.

Fiskalitás, Legfelső-huta, Kis Kalitás, Fiškalitášhuta keletkezésének időpontja bizonytalan. 1858-ban jött létre Ötházhuta, Kevicki huta Pätidomky ismertebb néven Alkár.

Hamuzsír főző üst

Mátraszentistván területén került elő az 1950-es évek elején útépités közben. (Jelenleg a Szilvásvárad Erdei Múzeum Szalajka-völgyben lévő kiállításán látható).

Őseik másik foglalkozása a faszénégetés volt.

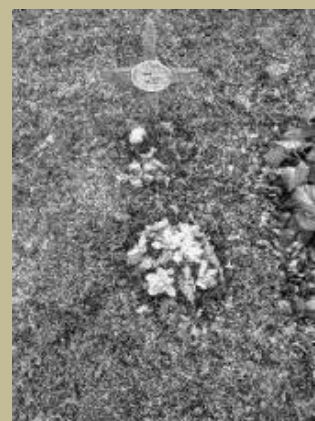
Közigazgatásilag a falvak Hasznoshoz (1944. április 1.), egyházilag pedig Nagybátonyhoz (1936) tartoztak.

Az alábbi cikk az EGER újságban jelent meg 1943. december 17-én.

Új község a vármegyében: Mátraszentimre

— Tisztelettel jelentem, hogy a belügyminiszter úr a törvényhatóság javaslatára a Hasznos község határához tartozó Mátraszentimre, Mátraszentistván és Mátraszentlászló, valamint Gyöngyösoroszi község határához tartozó Bagolyirtás külterületi lakott helyekből önálló község alakítását rendelte el. Az új község nagyközség, ideiglenes neve *Mátraszentimre*, határa mintegy 3333 katasztrális hold kiterjedésű lesz. A belügyminiszter úr a törvényhatósági bizottság közgyűlésének előbb említett határozatában foglalt azt a rendelkezést, hogy *Mátraszentimre* nagyközséget a gyöngyösi járásba osztja be jóváhagyta. Hasznos község alkalmazottainak létszámát 1 községi jegyző és egy írnok, összesen 2 főben, *Mátraszentimre* község alkalmazottainak létszámát 1 községi jegyző és 2 írnok, összesen 3 főben állapította meg. Gyöngyösoroszi község alkalmazottainak száma változatlanul marad. A községi alakulás napját 1944. évi április hó 1. napjában állapítottam meg és megtettem minden intézkedést, hogy a községi átalakulás rendben megtörténjék.

A képeken az élet folyamatait látjuk: esküvő, keresztelő és temetés.

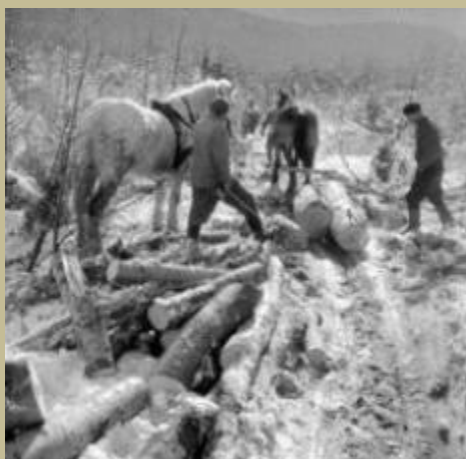
Élet a falvakban

A képek lehetnek romantikusak, nosztalgikusak, ki mit érez ki belőlük. A nehéz fizikai munka a mai kor kényelmével összehasonlítva.

Kútból vesszük a vizet vagy a csapból folyik, kézzel mosunk vagy csak egy gombot nyomunk?

A nehéz fizikai munkát nyugodtan végezték, nem jártak pszichológushoz, a gondokat megbeszélték, békésebben élték meg a jóval nehezebb mindennapi életet.

A Mátra felfedezése - Galyatető régen...

Az első menedékház (1894)

A második menedékház (1924)

Péter hegyese-kilátó régen és most

1934

2018

A galyatetői Nagyszálló építése

1936

1948

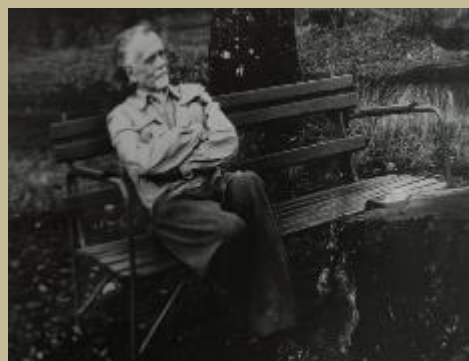
1953

1969

Galyatető és Kodály Zoltán, aki az esztendő felét a Nagyszállóban töltötte. A Mátra meghihlette zenéjét. „A hegyeknek hangjuk van” - vallotta, és több művében fel is idézte ezt a hangot.

Az első panzió a Felső-Mátrában a „Felcser-penzió” Mátraszentimrén

Később **Vadvirág Turistaház**ként vált ismertté.

Felcser Berta és Försönics Lászlóné hozták létre egy bérelt házban 1929-ben, később saját építésű épületben folytatták tevékenységüket.

A II. világháború után államosították, ekkor kapta a **Vadvirág Turistaház** nevet, amely az 1980-as évek végéig működött. Újjáépítés után 2016-ban adták át.

Mátraszentimre (840 m.)

Felcser-penzió (Telefon: 1.)

Vállalati és szakszervezeti üdülők

Belker üdülő

KIOSZ üdülő

BM üdülő

Erőmű üdülő

Legújabb üdülők

Narád & Park Hotel

Selfness Hotel Vadvirág

Hogyan lettek a hutákból szentek?

1938-ban Szent István király halálának 900. évfordulójára országszerte nagy ünnepeket tartottak, felajánlásokat tettek. Ekkor változtatták meg a települések nevét „hutákról” „szentekre”. **Felső-huta**

Mátraszentistván

Ötházhuta

Mátraszentimre

Fiskalításhuta

Mátraszentlászló

A kitelepítés 1947-ben történt

Gortva, Hodejov, Otrokocs, Gömörpanyit és még további más településekre, melynek szomorú következménye a népesség és a tanulói létszám csökkenése, hátra maradt üres otthonok. 1945-ben a falu lakóinak száma 1850, 1950-ben már csak 650 fő. 371 tanulóból csupán 110 maradt, a három iskolából pedig kettő.

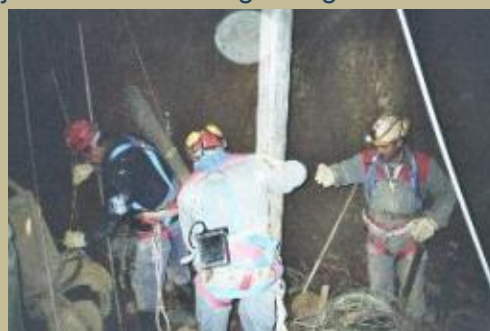

Az üresen maradt épületeknek új funkciót kellett adni. Iskola, óvoda, templom, plébánia, kultúrház... stb.

Új lehetőségként jelentkezett az idegenforgalom fellendítése, a táj adottságainak kihasználása,

ami megkívánta az infrastruktúra fejlesztését.

Az ércbánya megnyitásával – 1956-ban - új munkahelyek teremtődtek, ami egy új élet kezdetét jelentette.

Hagyományápolás: szlovák nyelvoktatás az óvodában és az iskolában.

Népviselet

Gasztronómia

A jól ismert és kedvelt szlovák ételek: sztrapacska, krumplilaska, toksa

Természetesen filmre kerültek a templomtörténetek, az oktatás, az iskola, aminek létfontossága vitathatatlan egy település fennmaradásában, a nyelv őrzésében, a szülőföldhöz való kötődésben.

Azaz, tudom, ki vagyok, honnan jöttem, hová tartok? Milyen emlékek, élmények lettek az útitársaim, amelyek lehetnek mentsváraim is egy nehezebb élethelyzetben. Ezért az iskolatörténettel részletesebben foglalkozunk, melyet Kaszaláné Szabad Judit ismertet a kezdetektől napjainkig. („TÖRTÉNELEM” fejezetben olvasható: 32-35. oldal).

A Tájház nap második napján Kovács Zoltán jászárokszállási kosárfonó tartott foglalkozást.

A helyi Nemzetiségi Önkormányzat mindkét napon kóstolót kínált a helyi ételekből. Szombaton mátraszentimrei rakott káposztát, míg vasárnap helyi kalácsféléket kóstolhattak a vendégek.

(A rakott káposztát a községi önkormányzat konyhájában dolgozók segítségével készítették, míg a kalácsokat /ezeket régen is sütötték/ a helyi asszonyok készítették. A két napos program költségeihez a Miniszterelnökség is hozzájárult).

Rostás Gabi

... szürreális és kortárs művészeti elemekkel

Idén immár ötödik alkalommal szerveztük meg **Vers tér** elnevezésű programunkat. A Költészet napjához kapcsolódó színes, minden korosztályt megmozgató eseményt ebben az évben - a korábbiaktól eltérően - két naposra terveztük a gyöngyösi Vachott Sándor Városi Könyvtárban.

Így persze a szervezés is több időt és energiát igényelt, ami nemcsak lábaink, hanem idegrendszerünk állapotában is megnyilvánult. Míg előbbi az eszközök beszerzése és a támogatók keresése közben rövidült meg némileg, úgy utóbbinál annak számai mutattak némi kuszaságot. De hála ki- és összetartó csapatunknak, lassan mégiscsak célegyenesbe hoztuk a dolgokat, melynek eredményét Gyöngyös városa apraja és nagyja egyaránt megtapasztalhatta.

Szeretett Attilánk születésének napján kívül nem szabad megfeledkeznünk ama bizonyos Sándorról sem, aki éppen 200 éve látta meg a napvilágot a dél-alföldi

Kiskőrösön. Így e két költő szelleme kéz a kézben töltötte be a Fő teret április 11-én és 12-én.

Változás volt idén az is, hogy a program visszatért eredeti helyszínére. Gyöngyös város szimbólumai, vagyis a Nap, a Hold, a szőlőtőke és a nyelvét öltögető farkas közé, aki szoborként manifesztálódva némileg szelídebb ábrázatot mutatott.

A helyszínválasztás egyébként sosem egyszerű dolog, hiszen sok szempontot kell figyelembe venni. Egy város Fő tere mindig jól hangzik, mint az események koncentrált tereuma, ám az amúgy is szeszélyes április ilyen helyeken még cúgosabb, ami a kollégák nyakának lerövidülésén és a kezek gyakori dörzsölgetésén volt leginkább tetten érhető.

Emlgettük is gyakran szegény jó poétánkat, hogy:

"Drága Attila, miért nem júniusban születnél?"

Kérdésünk persze – az alkalomhoz illően – költői volt. Így beletörődtünk, hogy a jövőben sem lesz kevesebb textil rajtunk, mint az idei Vers téren.

De mit számít mindez, ha erkélyünk hangszóróiból Petőfi versei áradnak, és közben versszalagunk is újabb és újabb poémákkal egészül ki? A délutáni, már a könyvtár falai közt zajló szavalóversenyéről és az azt követő **Jövendölés** című pályázatunkra érkezett munkákból nyílt kiállításról már ne is beszéljünk.

A Vers tér második napján a helyzet még tovább fokozódott, hiszen poétáink szellemét már délelőtt megidéztük. A transzcendens erők hathatós segítségére szükségünk is volt, mert bár

a jéghegyek ekkorra már rég elolvadtak, azért a színpadelemek, sörszálak, sörpadok és kábelkötegek tengerében könnyen elsüllyedhettünk volna.

Ezért igyekeztünk mindezeknek szél és borulás biztos rögzítést találni. Ez néhány, létrán történő akrobata mutatvány után sikerült is, így a megnyitó beszédet követően az ide érkező apróságok már biztonságban nézhették és hallhatták Rosta Géza vidám gyermekműsorát.

Közben a fák közé erősített versszalag is vígan lengedezett, melyek közül egy-egy poéma kötelékéből elszabadulva az OTP Bank Nyrt. gyöngyösi fiókja felé vette az irányt, nem is sejtve, hogy az Egységesített Értékpapír Hozam Mutatónak (EHM) és a költészetnek nem sok köze van egymáshoz. Kollégánknak azonban nem volt rest és a kötött versformából elszabadult, renitens költemények után vetette magát.

Persze szürreális jelenetekben a könyvvásár közelében sem volt hiány, hiszen itt egy kihívásokat kedvelő és biciklijét tekerő férfiú az elárusító pult – kandeláber – elektromos kábel hármasan szeretett volna általkerekezni, kevés sikerrel. Charlie Chaplint megszegyenyítő, rögtönzött előadása azonban némi mosolyt csalt az arcunkra.

A gyerekek eme jelenetekre ügyet sem vetve, rendületlenül színezték a tér aszfaltját, melynek eredményeként a talpuk alatt körvonalazódó Petőfi portrék már-már a közeli drogéria lépcsőéig kúsztak. Persze azért némi témaváltás is érzékelhető volt, melyet jól illusztrált az

"Elvis örökké él!" felirat.

Némileg nyugodtabb körülmények között zajlott a fiataloknak szervezett, **Petőfiről középiskolásoknak** című előadás, melyet Dr. Reisinger János irodalomtörténész tartott a könyvtár emeletén.

Közben a Fő téren sem állt meg az élet, hiszen Versmondó délutánunkon a város aprajánagyja hallatta hangját. Ezen többek között a **Vachott kör** és a **Kamasz Klub** tagjai is képviseltették magukat. Emellett külön megtiszteltetés volt számunkra, hogy Dr. Reisinger János is élt a lehetőséggel, így az ő szavatait is meghallgathatta a közönség.

Eközben nagyban készültek az Alla prima alkotások a könyvtár mögötti kis téren, melyekhez kapcsolódóan - a **Versmondó délután** záróakkordjaként - közönségzavazást is tartottunk.

A nap azonban ezzel még nem ért véget, hiszen az irodalomtörténész egy újabb előadással színesítette rendezvényünket. Így délután öt órától az érdeklődő közönség "**Petőfi két Nemzeti dala**" című előadását is meghallgathatta, mely által számos érdekességet tudtunk meg a témával kapcsolatban.

A programok lajstromba vétele közben véletlenül se feledkezzünk meg Petőfi-hasonmásainkról. Hiszen ők mindkét napon rendületlenül rótták a köröket a Fő téren, így hozva még közelebb hozzánk szeretett Sándorunkat.

Bízzunk benne, hogy a következő Vers tér legalább ilyen jól sikerül és madzagon fennakadó biciklisek sem borzolják majd idegeinket! :)

Szurdok Krisztina
könyvtáros

Keresztút szentelési ünnepség Galyatetőn, a Kodály kápolnában

Liszt Ferenc **Via Crucis** (Keresztút) c. oratóriumát, mely a keresztút 14 stációjának megfelelő rövid tételekből áll, a Kőbányai Szent László kórus előadásában élvezhette a közönség. A karnagy Somogyvári Ákos - Erkel Ferenc szépunokája - volt. A Szent László kórus alapításának éve: 1919.

103 év alatt mindössze négy karnagya volt, ami arról is árulkodik, hogy egy összetartó kulturális közösség. Somogyvári Ákos 2019-től dirigálja a kórust.

A stációkat Dobák Gábor plébániai kormányzó szentelte fel április 1-jén. A stációk Batta Pál fafaragó alkotásai.

(R.G.)

CCHR Magyarország

Alapítványunk ingyenes jogsegélyszolgálatot működtet olyan emberek számára, akiket a pszichiátrián ért sérelem vagy jogtalan bánásmód. 1994-es megalakulásunk óta sok ezren kerestek fel minket ilyen sérelmekkel, és rengeteg embernek tudtunk hathatós segítséget nyújtani, hogy az őket ért sérelmekre kompenzációt nyerjenek, vagy az adott intézetben jobban tiszteletben tartsák a kezelték emberi jogait.

JOGSEGÉLY PSZICHIÁTRIAI JOGSÉRTÉSEK ESETÉN

Olyan károsultaknak működtet jogsegélyszolgálatot az **Állampolgári Bizottság az Emberi Jogokért Alapítvány**, akik egy pszichiátriai kórházban, intézetben szenvedtek sérelmet: egészségkárosodást, megaláztatást, igazságtalan kényszerkezeléseket vagy akár egy szeretett családtag elvesztését.

Az elmúlt 25 év során az alapítványt több ezren keresték fel ilyen panaszokkal, így szinte nincs olyan pszichiátriai jogsértési eset, amelyben ne tudnák, mi a teendő. Jogsértés esetén kivizsgálásokat indítunk, és eljárunk a megfelelő hatóságoknál.

Aki szükségtelenül elvégzett pszichiátriai kezelése miatt elveszti egy szerettét, gyakran magára marad a gyásszal és a veszteséggel, pedig felelősségre vonással elejét vehetjük, hogy másokkal is megtörténhessenek hasonló esetek. A pszichiátriákon átélt traumák, lekötözések, kényszerkezelések szintén életre szóló megrázkódtatást okozhatnak, mely esetekben sokszor ugyanígy kiharcolható az igazságszolgáltatás. A jogvédőknek számtalan esetben sikerült már elérniük, hogy az elkövetőt elmarasztalják, illetve hogy a károsult kártérítést kapjon.

Az alapítvány egy nemzetközi emberi jogi szervezet, az **Állampolgári Bizottság az Emberi Jogokért (CCHR)** hazai csoportjaként működik. Magyarországon is sok még a teendő, hiszen hazánkban is használnak még elektrosokkot, szállítanak kényszerrel a pszichiátriára embereket – a megalázó bánásmóddal, az emberi jogok elhanyagolásával kapcsolatban az Alapvető Jogok Biztos (Ombudsman) is számos alkalommal felemelte már a szavát a hazai pszichiátriák kapcsán. Mindezek még ma is rendszeresen sértik a pszichiátriai kezelték emberi jogait, ezért nagy szükség van egy olyan jogsegélyszolgálatra, amely kifejezetten az ilyen sérelmek esetén nyújt segítséget.

Ha Ön vagy barátja, családtagja sérelmet szenvedett a pszichiátrián, kérje az alapítvány segítségét!

Állampolgári Bizottság az Emberi Jogokért Alapítvány
+36-1/342-6355, +36-70/330-5384 (minden hétköznap 9.30–17 óráig)

panasz@cchr.hu info@cchr.hu

www.emberijogok.hu

KULTÚRA

7 nap, 8 város, 1 kalap

A Nap sárgája ébresztett fel, tükröm a tányéromon hever, a fekete - fehér csészében, éljen az élet, köszönöm szépen! Betoppant a húgom, Fanni a konyhába a nagy kérdéssel, hogy idén (2005) hova menjünk nyaralni? Azt tudtam, hova nem szeretnék, a Balatonra, ennél izgalmasabbra vágytam, amúgy sem volt mit kipihennem. Azt javasolta Fanni, hogy akkor bulizzunk egy héten keresztül minden nap, csak éppen mindig más városban, hiszen még annyi hely van kis hazánkban, amit nem is

láttunk. Kiegészítettem azzal – mert így még nem az igazi, hiányzik a küldetés –, hogy minden városban napközben zenéljünk az utcán. Már aznap kész is volt a terv. Én szóltam a klarinétos barátomnak, Fanni meg a sima barátnőjének. A koncepció az volt, hogy a fiúk zenélnek, a lányok táncolnak különböző jelmezekben. A csapat neve Varázsbusz lett, és külön-külön is elneveztük egymást: Fanni – Paggy Sue, barátnője – Mary Lou, a klarinétos – Ray (máig így hívják a zenei berkeken belül), gitáros jómagam – Billy Bob.

Három napig gyakoroltuk a dalokat, kerestük a térképen a jó hangzású városokat, és feltöltöttük a kocsit tartós élelmiszerrel. Mondhatnám, hogy kalapból húztuk ki a városokat, hogy hova menjünk, csak nem lenne igaz, enélkül is várt reánk több spontán élmény. Többször tisztálkodtam tóban, mint zuhanyzóban, mert szállást nem kerestünk ki előre, hanem lesz, ami lesz, irány Horány! Nem.

Az első város Győr.

Megtaláltuk a sétálóutcát, és kitéttük a kalapot. Az első kiállítás mindent eldönt. Mosolyogva tova vagy szomorúan haza. A szerencsével határos módon kelően jól fogadták az emberek a kis produkciót. Saját dalokat, megzenésített verseket és egy-két örök zöldet játszottunk. Annyira élt a város, a nép, hogy a lányok táncát látva ők is táncra perdültek az utcán. Egy hajléktalannak vélt néni a villanyoszlopon rúdtáncolt. A gyerekek a kalap körül fogócskáztak.

Este átmentünk Sopronba, mert egy ismerős odaadta az irodaházát szállásnak, ezt az egy szállást intéztük. De ez szuper volt, négyen ünnepeltük az első napot egy nagy tárgyalóteremben. Szivar, póker, whisky, isteni hármás, bár ördöginek mondják.

Második nap a soproni Tűztorony lábánál zenéltünk. Ez inkább olyan szieszta-koncert volt. Kis és nagy családok ültek le velünk szembe és tisztelettel végighallgatták a műsorunkat. Az utcazenét illetően ez nagy kihívás volt számunkra. Hisz az utcán zenélni, nem olyan, mint egy koncert, mert jönnek-mennek az emberek, cserélődik a közönség, tehát ismételheted a dalaidat, ha nincs elég.

Harmadik nap Szombathely. Mégsem, mert egy árva lélek sem sétált a sétálóutcán. Vagy csak szombaton kellett volna érkezünk. Fellapoztuk a térképet, és a naplónkban Szombathelyt átírtuk Kőszegre, hiszen az volt közel. Utcazene nélkül nem maradhat nap.

Harmadik nap Kőszeg. Egy hatalmas lakótelepi multságba csöppentünk. Sörsátrak, ugrálóvár, céllövölde, kutyabemutató, gyerekműsorok. Akkor éppen cowboyoknak és indiánoknak voltunk öltözve, és amint beléptünk a nagysátorba – mint akik Amerikából érkeztek sztárvendégek – felhívtak minket pár dal erejéig a színpadra, és fergeteges hangulatot teremtett a Varázsbusz. Egész nap ott mulattunk velük, és talán szállást is kaptunk.

Negyedik nap Keszthely. Útközben megálltunk Hévízen, mert azt mondta Paggy Sou, hogy zenéljünk ott is egy kicsit, mert nem a szegénységről híres a város, a kalap meg üres. Igaza volt. Mi szép dalokkal töltöttük meg a szívüket, ők meg a hála jeléül színes papírokkal a kalapunkat.

Egyébként mindenhol elmondtam, hogy a kalap egyfajta szimbólum, amibe nem feltétlenül pénzt kell dobni, lehet üzenetet is, kis szuvenírt, amit hazaviszünk magunkkal. Legtöbbször hideg sört kaptunk, aminek annyira örültünk a melegben, hogy haza már nem hoztuk. Keszthelyen Fanniék megtáncoltatták a minket körülálló embereket, hiszen látszott rajtuk, hogy igénylik. Megfigyeltem, hogy erre leginkább a gyerekek és az idősebbek vevők. Nagyon örültünk, hogy eddig siker kísérte utunkat. A Varázsbusz közvetített egy gyermeki, őszinte, pozitív energiát, hogy akár így is lehet élni. Este megfürödtünk a Balatonban, és egy kempingben sátoroztunk.

Az ötödik nap. A nagy vita. A lányok még maradtak volna a Balaton partján strandolni, pedig a naplóba **Kaposvár** volt írva. Én nem akartam engedni a kalandtúránkból, nekik meg már valahol elég volt. Kaposváron kiszemeltük a helyünket a sétálóutca egyik végén, és belecsaptam a húrokba. A velünk szemben lévő ház második emeletéről egy nő nézett ránk csúnyán, és intett a kezével, hogy takarodjunk. Mondta Ray, hogy menjünk innen, de én úgy tettem, mintha nem értettem volna a nő jelzését, tehát

játszottunk tovább. Ekkor ismét megjelent a nő árnya, mint a *Pszicho* című filmben a mama, és láttuk, ahogy emeli a füléhez a telefonkagylót. Pakoltunk és mentünk egészen a sétálóutca közepére, kissé lelombozva, de nem akartam, hogy ennyi legyen Kaposvár. A legkedvesebb emlékem így az lett, amikor egy kisvonat megállt előttünk, minden gyerek leszállt, és valami apróságot tett a kalapba.

A hatodik nap Siófok, a lányok öröme. Olyan zsúfolt volt, hogy a vasútállomáshoz tudtunk csak kiállni zenélni, de ott meg a vonatok miatt nem lehetett hallani, tehát zenéltünk egy órát, és akkor éljünk úgy, mint a siófoki bulizó nép. De valahogy mégsem tudtuk átvenni a disco hangulatot, lehet, mert utáljuk. Inkább kiültünk koktélozni a partra. Ott is tértünk nyugovóra.

A hetedik nap a naplóban **Veszprém** volt. Olyan, mintha tudták volna, hogy érkezünk, és a tiszteletünkre szerveztek volna egy utcazene fesztivált. Amikor ezzel szembesültünk, majd kicsattantunk a boldogságtól. A tervhez kötve magunkat zenéltünk egy kicsit, de alig vártuk, hogy megnézzük a többi utcazenészt, akik profi körülmények, hangosítás és kisszínpad keretein belül játszottak.

Mint később megtudtuk, ez a legnagyobb utcazene fesztivál nemzetközi színvonallal. Isteni pont volt a kalandunk végére. Inkább felkiáltó jel! Köszönjük szépen! A Varázsbuszban és környékén ébredtünk és a nyolcadik napon hazatértünk.

A következő évben folytatta útját a Varázsbusz új városokkal és kalandokkal. S egyre kiforrottabb lett a produkció. Később már zenésztársakkal bővült zenekarként játszottunk szervezett utcazene fesztiválokon, mint például Cegléd, Pécs, Tokaj, Sepsiszentgyörgy, Szeged, Eger. Az utolsó két helyen díjat is nyertünk.

A szociológiai kalap története, hogy ki, mit, miért, hogyan tesz bele. Egy cigányasszony beleszórta a tárcájából az összes apróját a kalapunkba, míg egy külföldi nyakkendő pont olyan látótávon belül állt, ahol még nem „kell” adnia. Utunk során a társadalmi létra legalsóbb, de leghálásabb közönségét vonzottuk a legjobban. Hogy azóta milyen kapcsolatot ápolok velük, azt a következő részben még jobban kifejtem szociológiai szempontok szerint.

Karácsony Dávid
szociológus, zenész

Hagyományörzés-átadás

Bogácson lassan egy évtizedes múltja van a szervezett formában történő csigacsinálásnak. A hagyományörzés-átadás e formája eleinte csak asszonyokat, lányokat vonzott, napjainkban azonban néhány férfi is szívesen jön csigát pincergetni. 2023 első negyedében kétszer gyűltünk össze a Községi Házban csigacsinálás okán. Mindkétszer már a rendezvény kezdetén oldott légkör alakult ki. A jelenlévők a szokott módon szívélyes beszélgetésbe elegyedtek egymással, kezükbe vették a bordázott fából vagy vasból készült

csigacsinálót és az orsót, közben villámgyorsan járt a kezük, s rövid idő elteltével az asztalon egyre nagyobb halomban sárgállott az igazi vasárnapi húsleves nélkülözhetetlen tésztája. Mint minden alkalommal, most is voltak új résztvevők, akik a csigacsinálás folyamatát elejétől végéig figyelemmel kísérhették, a pincergetéshez megfelelő tészta állagát tapintás útján érzékelhették, a mellettük ülőktől elsajátíthatták a mozdulatokat, megbeszélhették a fortélyokat.

Minden résztvevő értékes tagja volt a napnak: reggel egy összeszokott csoport 12-15 kg lisztből begyúrta a tésztát, 3-4 óra pihenés után következett a nyújtás, majd a csíkokra vágás. A csíkokat a fiatalabb lányok, asszonyok vitték az asztalokhoz, amit felhasználásig a kiszáradás megelőzése céljából nejlonnal letakartunk. Ugye, nem is tűnik olyan bonyolultnak? Én kezdetektől szervezőként veszek részt a rendezvény lebonyolításában, segítek az előkészítő munkákban, mint háziasszony fogadom a „vendégeket”, kínálgatom őket, figyelek arra, hogy mindenhová kerüljön tésztacsík, valamint összegyűjtöm a sokasodó kész csigát, és a színpadon felállított vászonnal letakart asztalokra kiterítem, ügyelve arra, hogy ne ragadjon össze a nyers tészta. E teendők mellett nagyon ritkán van időm arra, hogy leüljek csigát csinálni. E néhány perc alatt, - sajnos - eddig sehogyan sem tudtam elsajátítani azt az ördögös mutatványt, ahogyan legtöbbször a csíkot az orsóra tekerve futószalagszerűen dobják le a bordáról a kész csigatésztát. Bevallom, megmaradtam azon a szinten, amit nagymamámtól láttam sok-sok évvel ezelőtt; kis kockából egyenként tudom csak készíteni az apró csigát. Büszke vagyok a tudományomra, persze, azt is tudom, hogy ezzel a tempóval nagyon sok időbe telne a családomnak elegendő levesbetét elkészítése...

A csigacsinálás türelmet igénylő foglalatosság, ha egyedül vagyunk unalmas is. De nekünk abban a szerencsében volt részünk, hogy két kiváló zenészünk, Farkas József harmonikán és Magyar Gyula klarinéton a legismertebb magyar népdalok, nóták és operettek gyöngyszemeivel dalra fakasztotta, éberem tartotta a fáradó asszonyokat. A 87 éves Kovács Sándorné Mancsi néni korát és egészségi állapotát meghazudtoló energiával, derűvel együtt énekelt a többiekkel, majd mindnyájunk örömeire fellelkesülten három népmesét is előadott. A jelenlévők közül most is több asszony hozott finom házi süteményt, ünnepibbé téve ezzel a régmúltat idéző rendezvényünket, visszahozva dédanyáink korát. Köszönet érte! Hála mindazoknak a segítőkészségéért, támogatásáért, akik bármilyen formában hozzájárultak ahhoz, hogy továbbörökítsük anyáink, nagymamáink, dédanyáink e hasznos hagyományát, létrehozzuk a mai kor azon ritka összejövételét, ahol egyaránt jól érezhetik magukat a különböző generáció, különböző képzettségű és különböző társadalmi helyzetű személyek.

S mi lesz az elkészített csigatésztával? Bővítjük vele a bogácsi kézműves élelmiszertermékek tárházát, amit az idelátogató vendégeknek, testvértelepülések képviselőinek és rendezvények fellépőinek adunk ajándékba. Így ők otthonukban, akár hónapok teltével is érezhetik Bogács ízeit.

(Fotó: Jankó Gergely)

Jankóné Jónás Zsuzsa
könyvtáros

VERS

Válogatás **Zilai Izabella** 2012-ben megjelent *Izisz szárnya* című önálló verseskötetéből, melyet **Zilai Gabriella** tűzzománc festménye illusztrál. (A szerk.)

Szent helyek

Szent helyek hálózzák be a Földet.

*Emelkedést sejtetve
Vonzanak sok embert.
Vágynak megtisztulni,
Meggyőződni,
Talán beavatást átélni.*

*Békesség, magasztos hangulat
Időtlen utazást tartogat.*

*Összefonódik múlt – jelen – jövő,
Emlék kristályosodik, rég eltűnő.*

*Hatása kiterjed máskorra,
Végtelen erővel karol fel sugara.*

Star F'lover (Strflvr)

(Szent Ferenc vizet fakaszt a sziklából)

TÖRTÉNELEM

A gyöngyösi Helytörténeti Műhely „története”

2021 decemberében a gyöngyösi **Vachott Sándor Városi Könyvtár Helyismereti Részlegének** szervezésében megtartotta első alkalmát a gyöngyös és környéke témában kutató laikus történészek tömörítését célzó **Helytörténeti Műhely**.

Az első alkalommal húsz amatőr helytörténész, illetve gyűjtő jelent meg, többek között Burai Patrik történészhallgató, Lovász Béláné, a könyvtár helyismereti részlegének korábbi vezetője, Dr. Harmat Mária Gyöngyöshalász helytörténésze, Szollár János Domoszló monográfusa, Dr. Menus Borbála Gyöngyöstarján népryelvi és néprajzi kutatója, Varga Kamill gyöngyösi ferences szerzetes, Jakubinyi Sándor gyöngyöstarjáni és Szabó Tamás gyöngyösi gyűjtők.

Mindenki ismertette kutatási területét és abban állapotunk meg, hogy a jövőben segítjük egymás munkáját, ennek érdekében pedig kéthavonta összejövünk.

2022-ben öt alkalommal találkoztunk. Első alkalommal Vendriczki Róbert előadása hangzott el Nagyfüged történetéről a könyvtárban, második alkalommal Páter Kiss Szaléz életéről és mártírhaláláról hallhattunk egy vetítéssel egybekötött előadást a ferences kolostorban Varga Kamill testvér jóvoltából, majd egy szombaton Gyöngyössolymosra látogattunk, hogy Kovács Sándor „Hegyiember” meghívásának eleget tegyünk. Itt megtekintettük a solymosi régiségeket bemutató alkotó- és tájházat, majd szalonnát sütöttünk. A következő összejövetelünket Abasárra helyeztük ki, ahol Dr. Komjáti Zoltán Igor kalauzolt bennünket, bemutatva a Kapásházat, valamint az abasári ásatások helyszínét és legújabb fejleményeit. Két hónap múlva ismét a könyvtár adott otthont az összejövetelnek, amikor is jómagam foglaltam össze kutatási eredményeimet a 16 -17. századi borkereskedelemről, kis kitérőt szentelve a gyöngyösi borok lengyelországi fogadtatásának is. (A Galyai Fórum 14. számában, a **Bor útja...** címmel jelent meg ez az írásom a „TÖRTÉNELEM” fejezetben: 40-45. oldal).

A legutóbb 2023. február 4.-én ismét a kolostorban találkoztunk. Vendégünk volt Pataki József és Pető Imre, nekik köszönhetően pedig megismerhettük a legújabb mítoszokat Gyöngyös őstörténetével kapcsolatban.

Visszatekintve az elmúlt egy évre elmondhatjuk, hogy a **Helytörténeti Műhely** betöltötte hívatását, az alkalmakon sokan részt vettek, és a csapat egy igazi kis közösségé alakult.

Külön örömünkre szolgál, hogy csatlakozott hozzánk Rostás Gabi, a Galyai Fórum online közéleti lap szerkesztője, aki szintén lát fantáziát programjainkban, és arról ígéretéhez híven tudósítani is fog a Fórum hasábjain.

A Helytörténeti Műhely következő eseményére április 29.-én került sor. Szollár János meghívására Domoszlón találkoztunk, és meghallgattunk két előadást: egyrészt a falu keletkezéséről, másrészt a szlovák népesség XVIII. századi betelepítéséről. Az alkalom összefoglalója Szarvas Angelika művelődésszervező és Szollár János helytörténész tolmácsolásában olvasható.

Dr. Vinkler Bálint
a gyöngyösi Helytörténeti Műhely vezetője

Domoszlói beszámoló a Galyai Fórum hírportál Olvasóinak!

2023. április 29-én a gyöngyösi Vachott Sándor Városi Könyvtár, Helyismereti Gyűjtemény, Helytörténeti Műhely és a Domoszlói Könyvtár, Információs és Közösségi Hely közös szervezésében került megrendezésre a Helytörténeti Műhely áprilisi találkozója. A vártnál nagyobb érdeklődés miatt a helyszín a közelmúltban átadott Domoszlói Szociális Alapszolgáltatási Központ volt.

Paulenka Richárd, Domoszló polgármestere megnyitója és **Dr. Vinkler Bálint**, a Helytörténeti Műhely vezetőjének felvezetése után, vetített, képes előadás keretében először **Lukovszki Béla**, helytörténész, a „Domoszló” helytörténeti olvasókönyv főszerkesztője tartott előadást „Érdekességek Domoszló történetéhez” („Ami a helytörténeti olvasókönyvből kimaradt...”) címmel.

Előadásában olyan kiegészítések, olyan új ismeretek kerültek bemutatásra, amelyek a 600 oldalas helytörténeti könyvben nem szerepelnek.

Az előadását azzal indította, hogy amit elmond Domoszló múltjáról, azt illene tudnia a falu minden lakosának. Először kitért a falu határában lévő különleges természeti kincsekre. Ezek közül kiemelte a Tarjánka-völgy országosan is egyedülálló különlegességét, szépségét, csodálatosságát. Ezután ismertette Domoszló történelmi értékeit, az ősembertől a napjainkig. Bemutatta, hogy a honfoglalásig milyen népcsoportok hagytak maguk után értékelhető leleteket a falu határában.

Szólt a neandervölgyi ősember mátrai vezéreltetéről, az avar kősáncokról, az avar őrlő- és malomkövekről, egy előkelő germán nő sírleleteinek gazdagságáról.

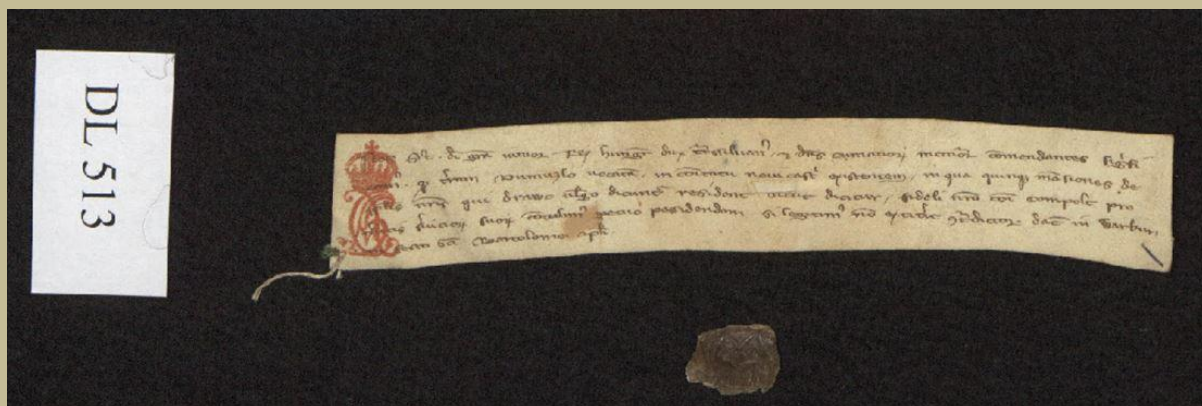
Ezután elmagyarázta a falu néveredetét.

A falu a nevét Aba Sámuel harmadik királyunk fiáról, Domszló nevű hercegéről kapta, aki ezt a földterületet hercegi birtokként használta. („dux Damaszlauz”. Domszló herceg, rejtélyes alakja a XI. századi történelmünknek, valamint felmenője volt a későbbiekben e területet birtokló Aba nemzetséghez tartozó Kompolt-családnak is.)

A falu történetének tárgyalásakor megerősítésre került az a feltételezés, hogy a település a nevét az ősi magyar helynévadási eljárásnak megfelelően - az Árpád-korra jellemzően - első tulajdonosának nevéből, toldalék nélküli képzéssel kapta.

A továbbiakban kitért a faluval kapcsolatos első oklevelekre, azok közül részletesebben ismertette a település első írásos oklevelét 1260-ból:

„István ifjabb királynak Dumuszlo földet tárgyazó adománya Kompolt comes számára”

*Mi, István, Isten kegyelméből Magyarország királya, erdélyi vezér, és Kumánia ura, adjuk emlékezet okáért, hogy Új-vár megyében fekvő Dumuszlónak nevezett földet, hol a mi drawe nevű népeinkből öt család (quinque mansiones) van mondás szerint, a mi hívünknek, Kompolt comesnek, adtuk át örök birtokul szolgálatainak jutalmazásul.
Kelt Várkonyban, augusztus 24-én.”*

(Ethei Sebők László fordítása)

A török kor ellentmondásos történelmének bemutatása közben ismertetésre került a falu északi határában, az Oroszlánkő hegyen lévő egykoron állt vár, Oroszlánkő várának legendás története és a vele kapcsolatos birtokosok nevei és a várhoz kötődő mondák. A török kori végvári harcok során ez a vár is fontos szerepet játszott, amit Tinódi Lantos Sebestyén is megénekelte egyik versében:

„... Buják, Oroszlánkő, Sirok, Egör vagyon. / Tésznek ezök Budára nagy vigyázást, ...”

Domszló. Oroszlánkő vára a XIV. században. A Kompolthy család magánvára.

(Medveczky Tamás könyvkötészete által kiadott, „A Kárpát-Medence várai, erődítései sorozat” keretében kiadott képeslapon. Rajzolta Cseke György-Bonyhád 2009, V-0151).

Idővel bekövetkezett a török félhold uralma a település fölött is, de a török elleni „felszabadító” harcok eredményeként - több más mátraaljai településsel együtt - ez a falu is elnéptelenedett.

Előadásának legérdekesebb része az 1848/’49-es szabadságharchoz és a forradalomhoz kapcsolódott. Kiderült, hogy a falunak két olyan lakosa volt ekkor, akiket felségárulás címen halálra ítélték: gróf Wartensleben Ágoston alezredest és Klampaczky Alajos hitszónokot. Ez a kis falu majdnem két vértanút is adott az országnak. Felségárulási perükben először halálra ítélték őket, de később büntetésüket vasban letöltendő fogházra változtatták, amit Kufstein hírhedt várbörtönében – részben - le is töltöttek.

A hallgatóság meglepetésként hallgatta, hogy Sissy, Erzsébet királynő magyar felolvasónője, a kismemesi származású Ferenczy Ida, domoszlói rokonsággal is rendelkezett, és tartotta is velük a kapcsolatot. Értékelte a két világégés falubeli veszteségeit.

Számokkal támasztotta alá, hogy ezek bőven meghaladták az országos átlagot. Elmondta, hogy Horthy Miklós háromszor járt Domszlon vadászni. Érdekességként említette még, hogy a két háború között két egymást követő vasárnap templom sztrájkot tartottak a hívek. Kivonultak a templomból, amikor a kántor által megnyomott orgona billentyűk után a sípok megszólaltak.

A Rákosi-korszak ismertetésének legérdekesebb része a kitelepítésekről szólt. Közölte, hogy volt egy csinos hölgy is közöttük, aki azt mondta magáról, hogy ő hercegné. Megözevgyült. (Leánykori neve Reiszner Gizella Mária, 1897-ben született, férje utáni neve Ali Achmed Mirza hercegnő. Az I. világháború idején ment férjhez egy perzsa főherceghez, de fiatalon megözevgyült.) Azzal is „dicsekedett”, hogy hajdan övék volt az azóta hírhedté vált Andrassy út 60. (Ez az épület volt egykor a nyilas majd AVH-s központ, ma itt található a Terror Háza Múzeum). Ő kivételével a kitelepítettek mind visszakerültek Budapestre Nagy Imre kormányfővé történő kinevezése után. Ő teljesen magára maradt, a falubeliek segítették. Az Erdőgazdaságnál dolgozott. Élete végéig eléggé szörnyűnek nevezhető körülmények között élt és lakott. 1970-ben meghalt. A helyi temető déli oldalának utolsó sorában van eltemetve. Számos érdekességgel tudott volna még szolgálni az előadó, de az idő kötöttsége miatt már erre nem volt ideje.

Ezek után a szót a következő előadó kapta meg... melynek során:

Tarnai Béla helytörténet kutató „**Domszló újratelepítése mai köntösben...**” címmel érdekes és látványos előadást tartott azokról a Trencsén, Gömör, Zólyom, Nógrád és Hont vármegyei felvidéki településekről, ahonnan újra telepítették a falut. Mindeközben ismertette ezen települések rövid történetét, a kivetített képekkel bemutatta mai értékeiket. A sok színes képpel és történettel egy virtuális kirándulást tehettünk családjaink származási helyeire. Közben megismerhettük azon családneveket és családokat is, akiknek ősei köthetők voltak ezekhez a városokhoz és falvakhoz.

Az előadás végén a felmerült kérdések néhány falat és üdítőital elfogyasztása mellett megbeszélésre kerültek.

Sajnos, az időkorlát miatt a falu további történetének részletesebb kibontására nem kerülhetett sor. Bízunk

benne, hogy az érdeklődők által megfogalmazott kérdés alapján, egy későbbi alkalommal újabb ismertetésekre kerülhet sor.

Ezt támasztja alá, hogy polgármesterünk - Paulenka Richárd - kezdeményezte a „Domszló” helytörténeti olvasókönyv összeállításakor létezett **Helytörténeti Baráti Kör** újbóli összehívását és a további feladatok megbeszélését.

Szarvas Angelika
művelődésszervező

Szollár János
helytörténet kutató

A felső-mátrai iskolák története

Az iskola történetének leírása előtt néhány mondatban szeretném bemutatni településünket.

Mátraszentimre a Felső-Mátra hat településének (Mátraszentimre, Mátraszentistván, Mátraszentlászló, Galyatető, Bagolyirtás, Fallóskút) közigazgatási központja.

Községünk az ország legmagasabban fekvő faluja.

Az őslakosok megjelenése a XVIII. századra tehető. A három „szent” falu eredetileg

Fiskalitáshuta (Mátraszentlászló), Felsőhuta (Mátraszentistván) és Ötházhuta

(Mátraszentimre) néven létesült. Az őslakosok a Morva vidékről érkeztek. A települések

kialakulása után igen hosszú idő telt el az első iskola megalapításáig. 1896-ban – éppen a

Millenium évében – indult meg a tanítás a jelenlegi Mátraszentlászlón (Fiskalitáshuta). Legalábbis ez van a köztudatban. Az első pecsét azonban nem erről tanúskodik.

A pecsét lenyomatáról egyértelműen kiderül, hogy az első iskola Felsőhután létesült, ami a jelenlegi Mátraszentistván. Az első tanító Ligeti József római katolikus állami tanító volt.

Mivel írásom a köztudat alapján keletkezett, ezért ennek megfelelően folytatom.

Három falu gyermekei jártak ide, télvíz idején is mezítláb, hogy a betűvetéssel megismerkedjenek.

Az iskola épülete a mai napig áll, először pedagógus üdülőként, jelenleg magánszemély tulajdonában van. A magas gyermeklétszám miatt 1901-ben

Felsőhután, azaz Mátraszentistvánban is megnyílt az iskola. A mátraszentimrei gyerekek már két iskola közül választhattak. Nagyon nehéz volt az átjárás, de a mátraszentimrei iskola várattott magára, csak

1926-ban kezdődött el az építése, melyben 1927-től folyt tanítás. Sajnos, az iskola épülete már lebontásra került, az oktatás 1-1 tanítóval folyt mindhárom intézményben.

1933-ban nagy fordulatot vett az oktatás, ugyanis ekkor került községünkbe Bácskáról Zakupszky László, aki nagy szeretettel és gondoskodással fogott hozzá a magyarul alig tudó szlovák nemzetiségű gyermekek tanításához, neveléséhez. Innen is ment nyugdíjba iskolaigazgatóként 1971-ben.

Újabb változást a Felső-Mátra településeinek és iskoláinak életében az 1947-es lakosságcsere hozott. Mátraszentlászlón teljesen megszűnt az iskola, Mátraszentistvánban csak alsó tagozat maradt.

A lakosság és a tanulók közel 2/3-a költözött Szlovákiába, aminek következtében sok lakóház megüresedett. Zakupszky László ekkor kérvénnyel fordult a kitelepítési bizottsághoz és a minisztériumhoz, hogy adjanak néhány épületet az iskolának használatba. A kérvényre pozitív válasz érkezett, és így négy épülettel bővült az iskola, melyeket új tanteremre, szolgálati lakások kialakítására és 1949-ben diákotthon céljára használtak. A diákotthonban a mátraszentlászlói és mátraszentistváni felső tagozatos tanulók laktak. Nyáron ezeket az épületeket táborozás céljára adták ki, ugyanis a jó levegő miatt az idegenforgalom már a '30-as évek második felében megindult községünkben, ami az úthálózat és a villanyhálózat kiépítésével tovább növekedett.

Sajnos, a diákotthont anyagi okok miatt hamar megszüntették, az épületeket azonban továbbra is az iskola kezelésében hagyták. Így sikerült három osztályt folyamatosan 1-4., 5-6., 7-8. osztályok összevonásával működtetni, és az egyik épületben - 1954-ben - egy óvodát kialakítani.

Rendkívül érdekes dolog, hogy szlovák nemzetiségi község lévén a gyermekek az iskolában csak magyarul tanultak. Az új Alkotmány bevezetése után azonban 1950-től megindulhatott a szlovák nyelv oktatása is Puha Emil szlovák szakos pedagógus segítségével. Így az itt élő emberek már nemcsak beszélték a nyelvet, hanem írni, olvasni is megtanultak anyanyelvükön.

1945 után iskolánk tanulói közül többen középiskolába jelentkeztek, sőt főiskolára, egyetemre kerültek.

A lakosságcsere következtében megcsappant lélekszám az '50-es évektől emelkedni kezdett, és 1960-ra megduplázódott.

A gyermekek száma azonban nem nőtt egyenes arányban a felnőttek számával, de így is meghaladta a száz főt.

A régi családi házakból kialakított tanteremek nagyon szűkösek és sötétek voltak. Zakupszky igazgató úr ezért új szárny létrehozásáért folyamodott a megyei szervekhez. A tervekben két új tanterem, szertárhelyiség és irodahelyiség kialakítása szerepelt. A megye jóváhagyta a terveket, és már 1958-ban birtokba vehették a tanulók az új iskolaépületet. Ettől kezdve a három tanulócsoporthat világos, tágas tanteremekben folytathatta tanulmányait. Tagiskolaként változatlanul működött a mátraszentistváni, és az 1950-es években indított galyatetői iskola. Ez utóbbi a Galyatetőn létesített SZOT és BM üdülők dolgozóinak és üdülővendégeinek

gyermekei számára biztosította a tanulás jogát.

A '60-as évekre a falu kulturális életének alapjait az általános iskola tanulói és nevelői alkották. Saját néptáncsoportja, énekkara, honismereti szakköre volt iskolánkknak. Járási és megyei versenyeken szerepeltünk szép sikerrel.

Ebben az időben kezdődtek az évente megrendezésre kerülő nemzetiségi rendezvények, melyeken iskolánk tanulói néptáncokkal, a kisebbek gyermekjátékokkal vettek részt.

Sajnos, az 1974-ben bekövetkezett körzetesítés véget vetett ezeknek az éveknek. Abban a tanévben 84 tanulója volt iskolánkknak, mégis a felső tagozatos tanulóknak a tőlünk 25 km-re lévő Mátrafüreden kellett diákotthonos általános iskolában folytatniuk a tanulmányaikat.

A nyolcvan férőhelyes diákotthon felét - negyven tanulót - a mátraszentimrei iskola adta. Mátraszentistvánban megszüntették az alsó tagozatot, és az ott tanító Blaskó Györgyöt áthelyezték a központi iskolába, ahol a továbbiakban igazgatóként dolgozott.

Mátraszentimrén csoportbontást hajtottak végre, és két tanulócsoporthat alakítottak 1-3. és 2-4. osztály összevonásával. Ettől az időtől kezdve a teljes Felső-Mátrában csak alsó tagozat működött.

A szülők kérésére 1975-ben napköziotthont alakítottak, mely napi háromszori étkezést és tanulószobát biztosított az iskolába járó gyermekeknek. A körzetesítést követően a tanulói létszám egyre csökkent. Ennek az volt az oka, hogy a gyermekes szülők beköltöztek a környező városokba (Gyöngyös, Pásztó), és a fiatal házaspárok sem telepedtek le községünkben a felső tagozat hiánya miatt. Az üdülőkkébe egyre kevesebb gyermekes dolgozó érkezett, ennek következtében 1989-ben meg kellett szüntetni a galyatetői tagiskolát. Ettől kezdve már csak a mátraszentimrei iskola működött harminckét tanulóval. A településen továbbra is itt élő családok, akik nem szerették volna, hogy ez az iskola is megszűnjön úgy döntöttek, hogy tesznek ez ellen. 1989-ben kérvényt nyújtottak be a Megyei Tanácshoz, hogy engedélyezzék a felső tagozat visszatelepítését, amíg nem késő. Útjukat siker koronázta, mert a megyei szervek hozzájárultak, hogy itt maradjon az 5. osztály, majd pedig a többi évfolyam. Feltétele az volt, hogy a felső tagozatos osztályok számára biztosítani kell a tanuláshoz szükséges tárgyi és személyi feltételeket. Az 1990/91-es tanévtől tehát felmenő rendszerben megindult a felső tagozat visszatelepítése, amely az 1993/94-es tanévre fejeződött be. Ekkor ballagott húsz év elteltével ismét 8. osztály a felső-mátrai kisiskolából. Hat ballagó tanuló volt, akik közül mind a hat középiskolai, négyen pedig később főiskolai felvételt nyertek, és a visszajelzések alapján jól megállták a helyüket.

Iskolánk története 1995 után

A felső tagozat visszahozatala során új nevelőtestületet kellett létrehozunk, hogy biztosítani tudjuk a megfelelő szakos ellátást. Jól működő, színvonalas oktatást biztosító nevelőtestület jött létre közel 100%-os szakos ellátással. A szlovák nemzetiségi nyelv oktatása mellett bevezettük a német nyelvet is, amit a szülők kérésére angolra változtattunk.

2007-ig zavartalanul és zökkenőmentesen folyt a tanítás. A felső tagozatos gyermekekkel új lehetőségek nyíltak meg (táborok, színvonalas műsorok, előadások, sport, rendszeres színházlátogatások, ... stb.). 2005-től a testnevelés órák keretében elkezdődött a sioktatás, ami mellett folytatódott az úszásoktatás is. 2007-ben azonban egy új rendelet értelmében intézményi társulásokat kellett létrehozni. Ez azt jelentette, hogy nekünk valamelyik gyöngyösi iskola tagiskolájaként kellett volna tovább működnünk. Ezt nem engedhettük, ezért kérelemmel fordultunk a regionális oktatási központhoz a nemzetiségi oktatás megmentése érdekében. Szerencsére, kérelmünket elfogadták, és rendkívüli fennmaradási engedélyt kaptunk. Ezt azonban két évente meg kellett újítani.

2012 -ben újabb nehézség került az utunkba. Az előrejelzések szerint államosítás várt az oktatási intézményekre. Tudtuk, ha ez megtörténik, akkor itt van vége a mi kisiskolánknak. Megoldást kellett találnunk a megmentése érdekében. Először a katolikus egyházhoz fordultunk, de sajnos eredménytelenül. A túl alacsony létszám miatt számukra nem lett volna kifizetődő, hogy valamelyik nagyiskola tagiskolájaként működjünk. Végül, a nemzetiségi önkormányzat döntött, és ezzel a felajánlással ismét megmenekült az általános iskola. A nemzetiségi és a köznevelési törvény is lehetőséget nyújtott a helyi nemzetiségi önkormányzatnak, hogy átvegye az intézmény fenntartását, amit meg is tett, így 2012. szeptember 1-től a helyi iskola és óvoda fenntartója a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat Mátraszentimre lett.

Azóta így működünk, és úgy látjuk, hogy nem döntöttünk rosszul. Sajnos, az alacsony gyermeklétszám miatt az állami normatíva nem elég, de a helyi községi önkormányzat kiegészíti a működéshez hiányzó összeget, amit külön megköszönünk.

Az elmúlt években érdeklődés mutatkozott iskolánk iránt a környező településekről. Jelenleg harminckilenc fő végzi tanulmányait a nyolc évfolyamon. Az alacsony létszámú iskola részben összevont osztályokkal működik.

Alsó tagozaton 1-2. és 3-4. osztályos tanulócsoportokban folyik az oktatás. A felső tagozaton a közismereti tárgyakat önálló, a készségtárgyakat pedig összevont osztályokban sajátítják el a tanulók.

Fontos megemlíteni, hogy nemzetiségi település lévén már óvodás koruk óta tanulják a gyermekek a szlovák nyelvet. Emellett télen a testnevelésórák keretében sível ismerkedhetnek, míg a néptánc egész évben része a tananyagoknak.

Annak ellenére, hogy falusi kisiskola vagyunk már az ötvenes évektől érdeklődés mutatkozott nemcsak a középiskolák, hanem a felsőfokú képzés iránt is. Így van ez a mai napig. Iskolánk tanulói közül több orvos, gyógyszerész, közgazdász, erdőmérnök, jogász, pedagógus került ki, és sorolhatnám még, hogy volt tanítványaink közül milyen egyetemet, főiskolát végeztek az intézmény fennállása óta.

Az itt végzett tanulók szinte kivétel nélkül az általuk első helyen megjelölt középiskolában folytathatják tanulmányaikat. Az 1994 óta végzett tanulók több mint 30%-a szerzett egyetemi vagy főiskolai diplomát. Két volt diákunk részesült Köztársasági ösztöndíjban (Kaszala Judit és Balogh Lili). Nagyon büszkék vagyunk rájuk.

Itt tanító pedagógusok 1934-től napjainkig

Az első tanító Mátraszentlászlón Ligeti József római katolikus állami tanító.

Továbbiak:

Ungly Elekné (1934 – 1938 (igazgató is)	Elekes Ernő Szabad Judit (Kaszaláné)
Zakupszky László (1933 – 1971 (1939-től igazgató)	? Balázs dr. Oláhné Laskay Erika (Stullerné)
Juhász József	Almádiné Papp Adrienn
Ötvös Pál	Antal Imréné Zoboki Anna
Harva László	Antal Imre
Fejér Józsefné	Jakab Krisztina
Tóth Erzsébet	Széles Anna
Dózsa István (1940 – 1941)	Oravec Emília (Odlerné)
Gyulai Sándorné (1942 – 1943)	Kis-Benedek Mónika
Puha Emil	Pincziné Szívós Virág
Dornbach Alajos	Antalné Ildikó
Tóth Zoltán	Gotyár Marianna
Boros Magdolna	Előházi Péter
Szentgyörgyi Ágnes	Sipos Anna
Meder Iván	Lászlóné Hajnal Márta Csilla
Puha Katalin (Meder Ivánné)	Volek Krisztina
Bobvos Jánosné	Veres Jenő
Polyák György	Birgányi Réka
Urbán Gizella (Nagy Istvánné)	Előházi Eszter
Kara Dánielné	Pásztorné Tóth Hajnalka
Blaskó György	Marosi Márk
Fácán Zsuzsanna	Radnai Zsuzsa
Széll Katalin	Farkas Éva
Prezenszky Ilona (Gráfné)	Csépe-Vancsik Zsanett
Vajay Melina (később Kajári)	
Szabad Lajos	Kaszaláné Szabad Judit
Szökő Imre	Nemzetiségi Önkormányzat elnöke
Göcző József	

Az oskolamester háza Pásztón

A források először 1428-ban tesznek említést a pásztói iskolamesterről. A ház ekkor már állt a plébániatemplom közelében, ahol tanítás is folyt.

A Valter Ilona által vezetett műemléki kutatás eredménye, hogy a kőből készült, háromszatú ház párkánymagasságig épségben maradt. Magyarországon ez az egyetlen rekonstruálhatóan fennmaradt XV. század eleji polgári lakóház.

Cserépedények, tálak, vasszerszámok, réz mosdótál is előkerült a feltárás során, amiket az iskolamester a kamra padlójába mélyített vermekbe rejtett el a törökök elől.

Korabeli metszetek alapján rekonstruálták a ház gótikus berendezését is. Az eredeti állapotban megmaradt pincében Pásztó középkori szőlőművességét bemutató kiállítás látható.

Az oskolamester háza mellett látható az üveghuta. Pásztón az üvegyártás feltételei adottak voltak már a bencés apátság idején. A Mátra bükkös erdei, a monostor mellett folyó Malompatak elegendő vizet biztosított.

Az üvegekészítés nyersanyagai homok vagy kvarctartalmú kőzet, bükkfahamuból nyert hamuzsír volt, amit két rész hamu, egy rész homok arányban keverték, és bő vízzel tisztítottak. Az összekevert anyagot előmelegítették, folyamatosan

tűzeltek alatta, hogy 800 fokon tartsák. Ebből az előmelegített masszából olvasztótégelyekbe merítettek, és 1400 fokon főzték, olvasztották, amihez kőből épült kemence kellett. Az olvasztó kemencéből a munkások pipával merítettek a masszából, és fújással készítették üvegtárgyakat, amit az 5-600 fokos hűtő kemencében hűtöttek.

A Pásztón feltárt XII. század eleji üvegyártó műhelyben mindhárom kemencét megtalálták. (A kép közepén látható az U alakú kőből készült olvasztó kemence, két végén pedig az előmelegítő és a hűtő kemence).

Más érdekességet is hoztam a Mátra nyugati részéről.

Nagybatony, az egykori kis bányászfalu, amiből egy bányászváros nőtt ki, Bányaterenye.

A faluban még sok olyan házat látni, amit nem romboltak le, vagy felújítva is megőrizték az egykori építészeti szokásokat. Még olvashatók a megkopott feliratok: eszpresszó, vegyesbolt, művelődési ház, fodrász,

virágbolt.

A falu határában volt a pusztatemplom,

amit a törökök leromboltak a XV. században. A lakosság a megmaradt köveket behordta a falu közepébe, ahol barokk stílusban - 1735-ben - új templomot építettek. A főoltárképen sárkányölő Szent György látható.

Különlegessége a templomnak, hogy a hagyományos, többnyire egyházi témájú freskók mellett a falu életét, munkáját, népviseletét bemutató freskók díszítik a falakat.

A bányászok nehéz munkáját bemutató képek mellett megörökítették az aratást is, amin keresztül megismerhetjük a hétköznapi viseletet, de az ünnepi öltözetet, is láthatjuk, amiben a család hálóját fejezi ki az Égieknek.

(A szerk.)

TERMÉSZET

ERDÉSZ PORTRÉK

Természetről, az erdőről, erdőtervezésről, erdőművelésről sokat írunk, hogy minél több nem erdész számára is érthető legyen mindaz, amit az erdőjáró az erdőben lát. Ne csak a „tarvágás” szó keringjen a köztudatban, hanem legyenek pontos fogalmaink az erdőben való gazdálkodásról, arról a szellemiségről, amit az erdészek képviselnek. Ismerjük meg azokat az embereket, akik elődeiktől megtanulták az erdő tisztelését, az alázatot!

Erdész portré sorozatunkban az emberi karaktert szeretnénk bemutatni, annak hozott és tanult örökségével, megélt mindennapjaival. A Galyai Fórum júniusi vendége **Gerely Ferenc** erdőmérnök. (A szerk.)

A bölcsőtől az erdőig

Emlékek a gyermek és ifjúkorból

Budapesten születtem 1944-ben a VIII. kerületben, az ostrom kellős közepén. Egy naposan, már megkeresztelve vittek haza a kórházból, amit még aznap porig bombáztak orvosostól, bábástól, kismamástól és gyerekestől. Nem úsztam meg, de túléltem a házunk telitalálatát és a háborús nélkülözést. Mindezt egy ruháskosárban pelenkák és gyerekholmik közé rejtve.

Kibombázottként kerültünk abba a házba, ahol még ma is élek, immár 78 éve. A környék a hajdani Nyék község területe, a közelben Mátyás király vadászkastélyának romjai (balra). Tágabb környezetben a kastélyhoz tartozó vadaskert. Ma is áll a szomszédunkban a hajdani Fekete kutyához címzett fogadó épülete. A hajdani kertes

villákat felváltották a fantáziátlan szürke társasházak.

A ma 130 éves Házunk (megérdemli a személynévnek járó nagybetűt) szintere sorsoknak, története korrajz az ott élt emberek életének a tükreben. Az 1950-es években eltársbérletesített villában együtt éltünk a Nyírségből betelepült rendőrnnyomozóval és a pártiskolai szakácsnő feleségével, három tudós pappal, akik méltatlan és embertelen körülmények között laktak a padlásszobákban, és a Kárpátaljáról menekült cipész családjával, akik a pincében éltek.

Közeli és távoli szomszédaink művészek és híres emberek voltak. Csathó Kálmán, Ósz Dénes, Simonyi Emő, Tamkó sirató Károly, Rajnai Gábor, Fekete István, Herczeg Ferenc csakhogy néhány ismert nevet említek. Volt saját szatócsboltunk, tejcsarnokunk, kocsmánk, postánk, kertészünk és az egész „falu” csúcsán pedig a külön városként működő Lipótmezei Elmegyógyintézet állt.

Nem volt ingerszegény környezet egy gyerek számára.

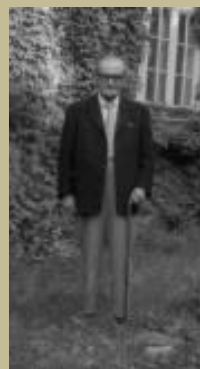
Az első társbélőnk a Vörös Hadsereg egyik orvosa volt, feleségével és kislányával, valamint a hozzájuk rendelt katonák harci felszereléseikkel együtt. Édesanyám a fürdőszoba kádjának a kitarítását követően megtanította felszabadítóinkat a WC használatára. Nekem jó dolgom volt akkor, mert nem egyszer kellett letörölni a szám széléről a katonáktól kapott csokoládé maradványait. Szerettek és kényeztettek. Jó sok hónap eltelte után - 1947-ben - lakótársaink egy halom löszert a kertben szétszórva távoztak, nem megfelelően a pincében levő ládáinkban tárolt holmik gondos eltávolításáról sem. Hogy emlékük tovább éljen, a Hidegkúti útból Vörös Hadsereg útja lett

Külön kell megemlékezni a padláson lakó papokról. Közülük kettő nevezetes személyiség.

A Szarajevóban született Divényi Rezső a háború előtt a Magyar Vöröskereszt központi titkára majd igazgatója volt, önkéntes táborigazgatóként a Német Birodalomba indult az elhurcolt magyar levéltárak felkutatására. Szomszédjaként egy fűthetetlen kis szobában élt, és dolgozott a tudós paptanár, Geyer József, a magyar orgonaépítés nagy alakja, a Zeneművészeti Főiskola tanára, Albert Schweitzer barátja.

Testvére, Geyer

Stefi, a híres hegedűművész. Ezek a kiváló emberek éheztek és fáztak, de büszkén viselték sorsukat. Amit tudtunk, segítettünk rajtuk. Geyer József szomorú sorsa még szomorúbb véget ért. Zongorát hangolt egy családnál, akik hálából disznótorossal megették. A nehéz ételekhez nem szokott gyenge szervezete nem birkózott meg az emésztés feladatával, a lakoma után holtan találtuk a szobájában.

Akkoriban a gyerekeknek nem kellett egész napjukat tanulással tölteni. A környék kertesházai között még be nem épített területeket gyerekcsapatok birtokolták. A Kovács utcaiak, a Lipótmezeiek, a Páfrány utcaiak mind szervezett társaságok voltak. Foci, indiánosdi, bringázás volt az életünk, télen pedig ment a szánkózás, sízés, korcsolyázás. A Hűvösvölgy paradicsom volt a számunkra. Ma gyereket csak elvétve látni, általában iskolai cuccokat cipelve sietnek valahová a nagy autóforgalomban. Az unokáimnak sincs környékbeli barátja. Azt sem tudják, lakik-e korukbeli gyerek a közelben.

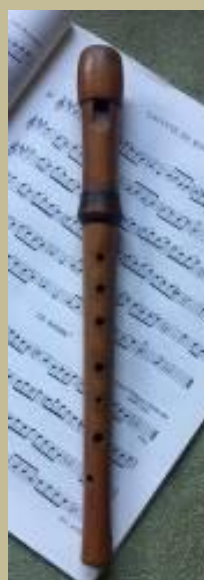
Nem jártam jó általános iskolába, sokszor klottgatyában és mezítláb, de nyolc évig tanultam zongorázni és elég szép sikerrel. A német nyelv alapjait a szomszédunkban lakó, nagy tudású nyugdíjas tanártól tanultam. Megéltem a „csengőfrász” korszakát, nagynéném kitelepítését, éjszakai elhurcolását. Kisgyerekkorom legfélelmetesebb kalandjai felvidéki utazásaink voltak nagyanyámhoz édesanyámmal, amikor is a csehszlovák határőrök és vámosok többször is leszállítottak minket a határon. Hol egy pecsét hiányzott az útlevelemből (talán nem véletlenül felejtette ki a csehszlovák hatóság beütni, és édesanyámnak Párkányból Prágába kellett utazni a pecsétért!), hol pedig a nagyapámtól örökölt, és csempészárúnak minősített használt ruhák, alsónadrágok miatt.

Általános iskolai bizonyítványomban három címer szerepel, a Kossuth és a Kádár címer a Rákosi címer felülragasztásaként. Elsős könyvemet a mai napig őrzöm a kiforrott és célszerű tankönyv példajaként. 1956 felemelő szelleme megérintett minket is, barátaimmal és családtagjaimmal őszintén lelkesedtünk a szabadságért, már amelyet gyerekként el tudtunk képzelni magunknak. Ebbéli világnézetem akkor vált véglegessé, amikor édesanyámmal a harcok után végigyalogoltunk a lerombolt Nagykörúton. Még általános iskolás koromban barátom édesapja révén két hetet dolgoztam szünetidőben a Kossuth nyomdában, nagyon tanulságos volt.

Ma is őrzöm a nyomda különleges illatát, a hatalmas gépek zakatolását és soha nem felejttem a retusműhely süketnéma vezetőjének szeretetét, a gépmesterek iránti tiszteletet, a különleges nyomdászszellemet. A mozgás és a sportolás iránti vonzalmat (vagy igényt?) általános iskolai testnevelő tanárnőnk plántálta belénk, aki tornaterem híján a közeli erdei tisztáson tartotta a testnevelési órákat. Talán közrejátszott ebben az is, hogy igen csinos tanárnőnk nyiladozó vágyaink eltitkolt célpontja volt. Osztálytalálkozóinkra ma is rendszeresen eljő.

Gimnazistaként igazi városi fiatalelként éltem. Erdőbe egyáltalán nem voltam. Jó gimnáziumba, a Vörösmartyba jártam a VIII. kerületbe (nem messze onnan, ahol születtem), a *Pál utcai fiúk* utódként. Szerettem tanulni, és sok kiváló tanárt tisztelhettem. Osztálytársaim józsefvárosi srácok voltak, sok vagány és jó képességű fiú. A mai napig évente találkozunk.

Kamaszkorom és felnőtté válásom korszakának világát a sajnós már fogyatkozó baráti köröm, Hemingway könyvei, nagy beszélgetések, csavargások és a sport iránti vonzalom alakította. Sokfélélt kipróbáltam a

barátaimmal: kenuztunk, tornáztunk és végül az atlétikánál kötöttünk ki.

Télen megpróbálkoztam a szíéssel is. Lényeges momentum életemben, hogy édesapámtól kaptam egy furulyát - valamikor második koromban - a mai napig is megvan, és azóta játszom rajta.

Meghatározó élmény volt számomra egy nyári építőtábor, amit Nádudvaron töltöttünk árokásással és a levesbe potyogó hernyók elleni folyamatos küzdelemmel. A fizikai munkához valahogy mindig vonzódtam, és ma is vonzódok. A tűzifámat ma is magam készítem. Gimnazista koromban elsőként a tornasor végén álltam, mint egy vezna gyerek, de második korom végén már az elején álltam: megnöve és megerősödvé. Ez a rendszeres sportolásnak és a tudatos erőfejlesztésnek volt köszönhető.

Délutánonként a szomszédban lévő TÜKER-ből szenesemberként szenet és fát trógeroltam zsákokba a szomszédban lakó legjobb barátommal, vagy Lajos bácsival, a villamosvezetővel. Jó kis kereset volt.

Reál osztályba jártam, és igen hasznos volt az akkoriban kötelező négy éves politechnika tantárgy. Az első két évben a Kandó Kálmán technikumban töltöttünk heti egy napot. A „Kandó” volt az egyik vezető technikum, és a tanműhelyek felszerelése korszerű volt. Sok mindent megtanultunk a vasreszeléstől kezdve az üveglencse csiszolásig.

Harmadikban és negyedikben a Ganz Mávag-ba jártunk szintén heti egy napot, és a munka reggel 6-kor kezdődött. Itt szoktam rá a korai kelésre, mert már 5-kor el kellett induljak, hogy a Hűvösvölgyből kiérjek Kőbányára. Az akkor jól működő hatalmas gyárban igyekeztek megtanítani nekünk a kazánkovács szakma rejtjelmeit. Ez nem sikerült, viszont sok érdekeset láttam: motorvonatok, hajómotorok építését és megismerkedtem a gyári melós élettel.

Elérkezett a pályaválasztás pillanata. A romantika nem állt tőlem távol, talán ennek tudható be, hogy részben egyik nagynéném elképzeléseit támogatva már kiskoromtól fogva tengerész szerettem volna lenni. Akkoriban még jobban élt a „Tengerre magyar” jelszava, Fiume és az Adria Magyarországhoz kötődő emléke. Faltam az ezzel kapcsolatos könyveket, Dékány András, Slocum kapitány, sőt Herczeg Ferenc is ott sorakozott a könyvespolcomon. Gimnazista koromban az iskolából hazafelé leszálltam a villamosról és a Szabadság-híd mellett a már lebontott Matrózcsárda közelében kikötött Duna-tengerjáró hajóknál sóvárogtam a távoli tengerek után. Amikor érkezett a döntés ideje, hogy hol tanuljak tovább, édesapámmal leültünk megbeszélni a dolgot. Gondolom, ő már felkészült arra, hogy romantikus elképzeléseimet romba döntse. Többen többféle pályát szántak nekem: ő azt szerette volna, ha

gépészmérnöknek megyek, zongora és zeneelmélet tanáraink karmesternek szántak, nagynéném természetesen tengerésznek.

A végén némi töprengés után döntöttem, elvágom e gordiuszi csomót, és jelentkezem Sopronba az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karára. Mi volt e döntés háttere? Egyrészt némi dac, hogy majd én eldöntöm, mi leszek, másrészt egy jó barátom (óvodába már együtt jártunk), aki már másodéves erdőmérnök hallgatóként csinált nekem kedvet az oda jelentkezéshez. Ez a döntésem a családban kedvező fogadtatásra talált. Elérkezett a felvételi vizsgák ideje és vele az első találkozás Sopronnal, a leendő társakkal. Nagyon izgalmas volt, számomra teljesen új világ nyílt meg. Én addig soha nem hagytam el a szülői ház környezetét egy-két nyaralás kivételével. Rengeteg új benyomás és ráadásul a vizsga miatti izgalom.

Akkoriban az egyetem még válogatott a felvételizők között. Az eljárásnak lényeges momentuma volt a szóbeli felvételi vizsga, személyes elbeszélgetéssel együtt. Az írásbelivel nem volt gond. A pontszámaim alapján azonnal felvehettek volna, de a felvételi beszélgetés alapján bölcs döntésként a Felvételi Bizottság úgy határozott, hogy az egyetemi tanulmányok megkezdése előtt egy évig menjek dolgozni valamelyik erdőgazdasághoz. Kiderült ugyanis, hogy az erdőhöz, erdészethez addig semmi kötődésem nem volt, magyarul teljesen tájékozatlan voltam a szakmát illetően. Előfelvételis lettem, és ez sorsdöntő volt egész erdészeti pályafutásomra nézve.

A Pilisi Állami Erdőgazdaság Piliscsabai Erdészeténél gyakornokként olyan ismereteket szereztem Dévényi Antal erdészetvezető jóvoltából, ami szakmai életutam tekintetében alapvető. Erdészeti tudásom alapjait ott szereztem meg. A piliscsabai erdőbe lépésem első napja 1963 szeptembere óta - egy kis kitérőtől eltekintve - szeretett szakmámban dolgoztam, és nyugdíjasként esetenként dolgozom ma is.

Gerely Ferenc
erdőmérnök

Az OEE (Országos Erdészeti Egyesület) Egri Helyi Csoport szervezésében került sor Szilvásváradon Wágner Tibor előadására április 19-én.

(A fotón: Wágner Tibor, Dobre-Kecsmár Csaba elnök és Vígh Ilona titkár.)

Részletek a Szilvásvárad Erdészet életéből

Szilvásvárad a maga Szalajka-völgyével, a Fátyol-vízeséssel, a Bükk-fennsíkkal és sok más természeti szépségével, a lovasversenyekkel országszerte jól ismert és nagy turisztikai vonzerőt jelent. Természetes, hogy az erdészet emberei is mindig szívesen vállaltak itt munkát.

A Felső tó a Fátyol-vízeséssel

A környék története a messze múltba nyúlik vissza, Istállós-kőn, a barlangban már az őskorban lakott ember. A későbbi korokban a sok tulajdonos közül a Keglevich-családot kell említenünk, amely 1690-től 200 éven át birtokolta a területet. Ez alatt az idő alatt először vaskovácsoló hármort létesített a Tótfalusi-völgyben, majd megbízása alapján vasérckutatóba kezdtek, a Horotnában megnyitották a vasbányát (Mária-bánya), erre alapozva vasolvasztó massát állítottak fel a mai Villanegra előtti réten. Ezért hívják a közeli erdőt Massavágásnak.

A Keglevichek kiterjedt családja Pétervására térségében is jelentős vagyonnal rendelkezett, ők építették a péterkei gyönyörű kéttornyú templomot és az impozáns barokk kastélyt. A Keglevich család után gróf Erdődy Rudolf a tulajdonos tíz éven át (1890-1901), nevéhez két dolog fűződik: kastélyt épít a faluban, és az ő idejében hozták létre a szép horotnai lucost, amely 100 év körüli kort élt meg. Egyébként az erdejére nem fordított nagy gondot. A következő tulajdonos lovag Wessely Károly bécsi iparmágnás, akinek az egész térség sokat köszönhet. Irányításával készül el Eger–Putnokkal összekötő vasút, létrehozza a kisvasúti hálózatot, a szalajka-völgyi, a bükk-fennsíki és a nagyvisnyói erdei vasutakat (1908). Béalápátfalván cementgyárat alapít, mészköbányát nyit a Szalajkában kötélpályával, közben erdejében komoly fakitermelést végez.

Ekkor lép be a történetünkbe örgróf Pallavicini Alfonz Károly, aki 1914-ben megveszi a birtokot eljegyzési ajándékként későbbi feleségének. Az örgróf a Münchener Egyetem Erdőmérnöki Karán két évet hallgatott, ezért kellő szakértelemmel gondoskodott az erdőkről, kiváló erdész szakembereket alkalmazott birtokán. Nagy vadász lévén az erdők megvétele érdekében ez fontos szempont volt. Az erdőmesterei (vezető főmérnök) részére szép nagy lakást épített, ennek első lakója Jáhn Rezső volt.

A Ménesgazdaság központja

Az épület az 1951-ben megalakult Szilvásvárad Állami Gazdaság kezelésébe került, majd 30 év után újra az erdőgazdaság a kezelő tíz éven át Mezőgazdasági Üzem néven. Nevezetessége, hogy ebben a házban született Jáhn Rezső erdőmester fia Jáhn Ferenc, kiváló erdőmérnök, az erdészet szaktekintélye. Apa és fia, mindketten kitűnően képzett mérnökemberek voltak. Jáhn Rezső járatos volt a magas-és mélyépítésben egyaránt, ő tervezte és építette fel a Hármaskúti erdészházat, tervezője és kivitelezője volt később a bán-völgyi útnak. Idős, nyugdíjas korában Ferenc fiával meglátogattuk Szilvásváradon, akkor éppen rádiózással foglalkozott, maga készített rádiókat. Jáhn Ferencről, aki meghatározó személyisége volt az Egri Erdőgazdaságnak, külön írásomban emlékeztem meg.

Hármaskúti erdészház és tervezője

1937-ben Jáhn Rezsőtől Király Lajos veszi át a vezető főmérnöki posztot, aki 25 éven át dolgozott a Pallavicini-birtokon, először Nagyvisnyón gondnok, majd Szilvásváradon kezdetben gondnok, végül vezető főmérnök, más néven erdőmester. Király nagy tudású, kivételes egyéniség volt, akit az erdésztársadalom elsősorban a „Király-féle csúszdáról” ismer, de számtalan műszaki megoldás fűződik nevéhez, ezen kívül otthon volt az erdőművelésben, fahasználatban és nagy vadász volt. A kilenc gyermekes család a mai Zilahy Aladár Erdészeti Múzeumban lakott, amit ma is Király-féle háznak emlegetnek.

A Király-féle ház ('30-as évek)

Király Lajostól származik az a gondolat, hogy legyen védett a fennsíki őserdő, melyet javaslatára országosan védett területté nyilvánítottak 1942-ben.

Király Lajos emlékének külön írásomban állítottam emléket.

Pallavicini őrgrof idejében komoly fejlesztések történtek az uradalom területén. A MÁV iparvágány mellett kétoldali magasrakodót építenek, 1940-ben felépül a fűrészcsarnok (ugyanaz az ácsmester építette, aki a felnémeti fűrészüzem csarnokát). Megépítik a mai szemmel is csodálatos siklópályát, ezzel összekötötték a fennsíki hálózatot az „alsó” vonalakkal, így kiváltották a nehézkes facsúszdás megoldást. Király Lajos bevezeti szabadalmát, a fémcsúszdás módszert, amely már könnyen szerelhető és gyorsan áthelyezhető.

Szilvásvárad-i rakodó és fűrészcsarnok

Jáhn Ferenc - aki Szilváson nevelkedett az őrgrof fiúgyermekével együtt - mesélte el a következő kis történetet. Amikor a rakodón hatalmas tömegű faanyag gyűlt össze Pallavicini megtekintette a készletet, és a rakodókezelőt megkérdezte: „mondja, mennyi fám van itt nekem?”. Az illető elővette kis noteszét, és némi gondolkodás után megmondta az összeget. Az őrgrof kételkedett ebben, ezért kiküldte embereit, akik felmérték a teljes készletet. Az eredmény minimális eltéréssel egyezett a rakodókezelő kimutatásával. Pallavicini azonnal kiutaltatott a rakodókezelőnek egy havi fizetést soron kívül. Ez az epizód jól jellemzi az őrgroft, aki általában rendszeresen megfizette az alkalmazottait.

1946-tól Király Lajos az államerdészethnél folytatja munkáját, Miskolcra helyezik, ekkor érkezik Szilvásváradra egy másik kiváló ember, Hibbey Albert, akit úgy emlegetnek azóta is, hogy ő volt a „legendás erdőgondnok”. Ő javasolta a bán-völgyi út építését, ő vetette fel először a Bükk-fennsíkra vezető műút fontosságát. Mindkét elképzelés megvalósult. Az államosítással az erdészeti kezelésébe került a volt Pallavicini kastély, hasznosítására több igény volt. Hibbey erre is konkrét javaslatot nyújtott be, azt mondta, minden feltétele megvan egy erdészeti szakiskola létrehozásának. Ennél az erdészethnél minden tevékenység adott, ami egyáltalán az erdőgazdálkodásban előfordulhat Magyarországon, a csemetetermeléstől a faiparig.

A Pallavicini-kastély

A javaslat a földművelési miniszterig jutott, míg a végén elutasították. Az ózdi kohászok kapták meg üdülő céljára, majd szakszervezeti üdülő lett.

Még egy elképzelése volt Hibbey gondnoknak: megalapozott javaslattal állt elő, aminek lényege, hogy az erdészet keretén belül hozzanak létre lótenyésztésre alkalmas üzemet nóniusz és lipicai lovakkal. Abból indult ki, hogy erdészeti munkára, közelítésre alkalmas lóállományt lehetne ezzel biztosítani. Az ötlet valóra vált, de sajnos nem az erdészet kebelén belül, 1951-ben létrehozták a Szilvásvárad Állami Gazdaságot, benne a lipicai lótenyésztést. Az 1950. évi nagy átszervezés előkészítésére 1949-ben megszüntetik a MÁLLERD jól működő szervezetét, nemzeti vállalatokat hoznak létre, az erdőmérnök gondnokok mellé politikai helyetteseket állítanak be. Itt jön be történetünkbe Fehér Sándor tiszafüredi villanyszerelő és járási párttitkár, ő lett Hibbey gondnok-helyettese. Kettőjük kibékíthetetlen ellentétéről az „Egy különös ember: Fehér Sándor” c. írásomban számolok be. Feljelentés, házkutatás, kihallgatás, ezek mind oda vezettek, hogy Hibbey megvált az egri cégtől, és a miskolciakhoz helyezték. Átszervezéssel a Szilvásvárad Gondnokságot három részre tagolták, ezeket már üzemegységeknek nevezték: **Szilvásvárad** (vezetője Garami Árpád, majd Várad László), **Nagyvisnyói** (vezetője Nagy Imre) és a **Hármaskúti** (vezetője Molnár László, a későbbi mátrai főmérnök).

Az üzemegység-vezetők között mérnök nem lehetett, egyetlen kivétel volt Molnár László, a legfiatalabb erdőmérnök akkor. Az üzemegységekre épülő vállalati rendszer nem volt életképes, 1953-ban összevonással létrehozzák az erdészeteket, a Szilvásvárad Erdészet vezetője újra Hibbey Albert 1956-ig. Őt követte Kautzky Emil ('56-'59), utána Maros Bertalan ('59-'61). Az '50-es évekre jellemző állandó átszervezés, a gyakori személycsere erre az erdészetre különösen érvényes, nyolc erdészet-, üzemegység-vezetőt neveztek ki az évtized alatt, míg a hét évtizedben (1945-2015) összesen tizenöt főt. Természetesen, az igazgatókat is sűrűn váltották ebben az időben (23-ból 15 fő kinevezése az '50-es években).

Ez az évtized nagyon nehéz politikai légkörben zajlott, és mégis az erdészek helytálltak, a nagy erdősírtási programokban az itteniek is kivették részüket. Az évtized elején megépül a Jávorkútra menő út, ez volt az ország egyik legnagyobb beruházása, összeköttetést biztosítva a szépséges Bükk-fennsíkkal.

A Szilvásvárad-Jávorkúti út

Ekkor indul a – ma már erősen vitatott – fenyvesítési program. A Bükk-fennsíkon például nyolc csemetekert létesül, ezek közül összesen egyetlen lombos (állomány alatti bükkös a Bálvány közelében), a többi fenyő.

A kertekben diákokat foglalkoztattak, én magam bátyámmal és néhány társunkkal a semmi-völgyi csemetekertben dolgoztunk, a fotón éppen az erdei fenyő sorokat kapáljuk. A kert helyét látjuk a nagy képen, Goldbach Károllyal, hármaskúti erdész főnökünkkel állunk az egykori kert közepén.

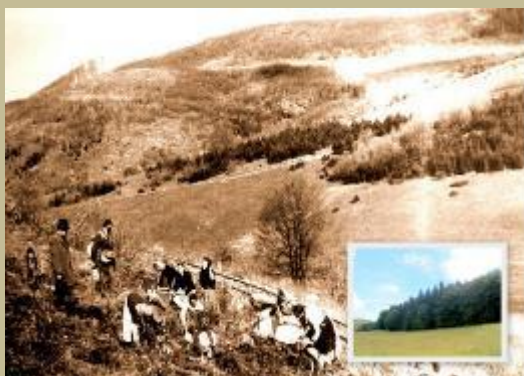

A Semmi-völgyi kert (1956, 2007)

Bánkút közelében, a Csalánoson is volt egy csemetekert, itt is dolgoztunk négyen diákok, a Doros testvérek – Béla és Pista –, a bátyám és én. Ma a csemetekert helyén lucfenyves áll. A háború előtt nem volt jellemző a fenyő, csupán néhány folt fenyves maradt ránk abból az időből. A '80-as években termelték a horotna-völgyi szép lucos állományt, amelyet még Erdődy gróf idején, a századforduló táján ültettek, ez még egészséges volt, de a fomes már megjelent a tő közelében. Az első részletek felújítása még luccal történt, de a továbbiakat már bükkal újították. Ekkor kezdődött a szemléletváltás fenyők esetében.

A Bálvány alatti lucfenyvest a század első évtizedében létesítették, és még néhány helyen voltak fenyő foltok a Bükkön.

Az 1950-es évtized volt a nagy erdősítések időszaka országosan, ekkor indult hódító útjára a fenyő, a Bükk-fennsíkon a kifejezetten bükkös termőhelyen sok helyen fenyővel történt a felújítás, vagy éppen a bükk pótlására alkalmazták. Az itt bemutatott fotón az asszonybrigád a Hutabércen végzi az erdősítést a levágott bükkös helyén.

A Hutabérc erdősítése (1953)

A képen látható kalapos férfi azok közé tartozott, akik a háború előtti szerepük miatt a rendszer üldözöttjei voltak, és valamilyen fizikai munkát végeztek, ő például vízfordó volt a művelőknél. A mellette álló szakállas ember az erdész Kocsis Miska (mindenki így hívta). A fotón látható vasúti sín Hármaskút érintésével a Bánkúthoz közeli Csalánosig vezetett. Része volt a fennsíkot behálózó 600 mm-es rendszernek, melyet Jáhn Rudolf épített át 760 mm-esre. A szemben lévő Leány-hegy oldalában sötét színű fenyő foltok vannak, a kis képen pedig a Hutabércen, az erdősítés eredményeként létrejött állomány látható ötven évvel később.

Abban az időben élt a Bükk-fennsíkron egy különleges egyén, : Labanc István, akiről később derült ki, hogy igaz neve Sándor Imre. Azért kellett bujdokolnia álnéven, mert a rendőrség kereste valamilyen ok miatt. Minderről csak kevesen tudtak, Hibbey erdészvezető felvette őt, és alkalmazta fizikai munkára. Feleségével és két gyermekével az útépitők részére épített barakkok egyikében lakott a Csurgói erdészház közelében, és az ottani termeléseknél dolgozott. Feltalálta magát, a legnehezebb munkákat is vállalta.

Sándor Imre családjával (1955)

Emellett humán típusú egyén volt, jó kedvében énekelt, citerázott. A Bükk-fennsíkron sajátos légköre volt. A hármaskúti épület akkor még munkásszálló volt, sokféle ember volt ott, mi a diákság, sokszor együtt aludtunk az erdő munkásaival. Az épület gondnoka akkor egy korábbi katonatiszt volt, de voltak ott tanárok tanulóikkal, „deklasszált” elemek és még sokan mások. Az erdészeti munkálatokat három kerületvezető erdész intézte: Hármaskúton Goldbach Károly, kiváló vezető és szakember, Feketesáron Péter István, kitűnő faragó művész és Csurgón Kovács Lajos. Közülük Kovács Lajos azzal vált nevezetessé, hogy Kovács Ilonka nevű leányának születését örökítették meg a „Simon Menyhért születése” c. nagysikerű filmben.

Kovács Lajos, Hibbey Albert és Bekk Károly

A fotón a történetben szereplő személyek közül hárman láthatók: Kovács Lajos erdész, az apa, Hibbey, aki a filmben párttitkár szerepében jelenik meg és Bekk Károly, ő dublőr volt, aki sítalpakon a hírt vitte le a faluba. Közülük élő személy (2015) Bekk Károly, később ellenőrzési osztályvezető. A kis képen a Csurgói erdészház az '50-es években. A Bükk-fennsík páratlan szépsége többeket készített arra, hogy festő ecsetet vegyenek kézbe. Fotónkkal a három említett erdészházzal készült festményeket mutatjuk be, ezeket saját dolgozóik készítették

Csurgó

Hármaskút

Feketesár

A Csurgóról és a Hármaskútról készült képeket Gál István festette, aki 1953 -'58-ig a vasútüzem vezetője volt Szilvásváradon, innen Szegedre ment technikumi tanárnak, majd Pécsre került. Feketesárról Csépanyi Márta – tarnaleleszi bérelszámoló – készítette a festményt. A képen jól látható a házat körülvevő lucfenyő állomány. Mindhárom festmény dokumentum értékű.

A Hutabérc erdősítése c. fotón a szemben lévő Leány-hegy példa arra, hogy a bükk termelése nagy összefüggő vágásterületeket hagyott maga után. Ez folytatódott az '50-es években, de különösen 1964 után lódult meg a fakitermelés, amikor megépült a Nagymező-Bánya-hegyi út, amely jelentősen csökkentette a szállítás távolságát Felnémetig. Az akkor vágott bükk a 19. század utolsó negyedében keletkezett, és már sok volt közte az álgesztes.

Rönkrakatok Csurgón (1962)

1956 előtt az erdészeti munkák gépesítése gyermekcipőben járt, csupán a kétszemélyes motorfűrész (MRP, ERP) jelentette a technikát és természetesen a kisvasút, amely a fennsíkon 1967-ig működött.

Fogatok és a vasút

A képen lovas és ökrös fogatokat látunk, az ökörral való közelítés a Bükk-hegyére volt jellemző. Egyszer a tót ember azzal állított be Hibbey erdészvezetőhöz: „ha ló kell, itt vagyok én, ha ökör kell, itt van az apám”. A jobb oldali képen a Hármaskút Csalánosra vezető pályán a kisvasúti kocsira történő kézi rakodás nehéz fizikai munkáját láthatjuk. Maros Bertalan után Leic József következett az erdészvezetők sorában (1961 -'87). Ő a 26 évével egyike volt a leghosszabb ideig ezen a poszton lévő vezetőknek, mondhatjuk, egy élő történelem.

A szilvásvárad fatelepen (1961)

A képen a frissen kinevezett Leic Józsefet látjuk Adamkó igazgató, Blézer János munkavédelmes és a rakodókezelő társaságában.

Leic Józsefet Ott János követte (1987-'93), utána Német Károly (1993 -2004), majd Grédics Szilárd (2004 -2013), Papp Gyula (2013 -2015) és Bognár Bence (2015-) következett. Grédics Arlón volt erdészvezető az összevonásig, a Dombvidék és Szilvásvárad történetének egyik legjobb ismerője. Az erdészvezetők sorában Papp Gyula a legidősebb, Bognár Bence pedig a legfiatalabb korosztályt képviselte. Grédics Szilárd ideje alatt épült az erdészeti új irodaháza a kisvasút állomása mellett 2005-ben.

Az új erdészeti központ

Az 1964-es vándorgyűlés programjában kiemelt szerepet kapott a lucfenyő nevelése, Feketesár mellett kísérletre kijelölt parcellákon dr. Solymos Rezső és Zilahy Aladár ismertette a termesztési módszereket és az addigi eredményeket. A fennsíkon a túlajtott fenyvesítés eredményeként közel 20 %-ra emelkedett a fenyő arány. Az utóbbi évtizedekben a szűkárósítás következtében elkezdődött a lucfenyő pusztulása.

Szilvásváradon mindig kiemelkedően fontos volt a közjólét. A Szalajka-völgy, benne a Szikla-forrás és a Fátyol-vízesés páratlan szépségű természeti kincs, valóságos csoda, a kirándulók tömegeit vonzza.

Mindkét objektum történetében történt olyan esemény, amikor ezek súlyos károkat szenvedtek. A Szikla-forrás esetében az emberi felelőtlen beavatkozás okozott csaknem visszafordíthatatlan károsodást az '50-es években. Az történt, hogy a vízmű úgy akarta megoldani a Borsodnádasi Lemezgyár vízellátását, hogy a vízesés mellett vágtak egy alagutat, ezen keresztül gondolták a víz kiemelését. Azt érték el vele, hogy a forrászuhatag teljesen leállt, minden víz az alagúton folyt ki.

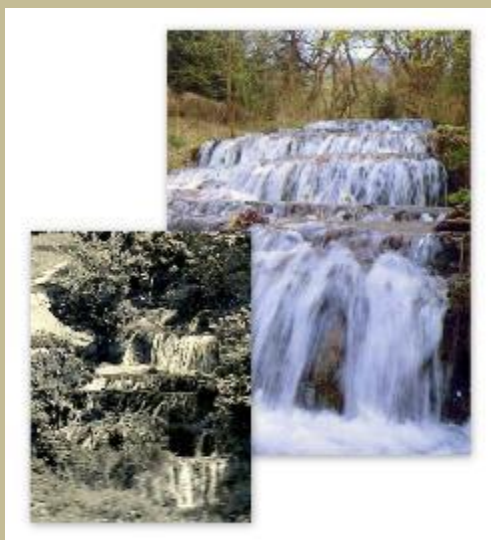

Szikla-forrás (1953)

Az akkori erdész kollégák azonnal intézkedtek, eljártak a Természetvédelmi Tanácsnál a természetvédelmi jelenség megmentéséért. Ezután nagy tömegű betonnal az alagutat eltömédékelték. Hosszú hónapok teltek el, amíg a zuhatag újra megjelent. A fotón három személy látható: Várad László üzemegység-vezető, Bekk Károly, akiről már szóltam, a harmadik személy Fejes János, ő volt a halászmester Simon Károly előtt, ő építette a halkeltető házat.

A káresemény után Hibbey Albert erdészvezető kezdeményezte a Szalajka-völgy védetté nyilvánítását, ehhez Goldbach Károly (akkor műszaki vezető Szilvásváradon) elkészítette a térképet. Az eredmény: a völgy 1955-től országos jelentőségű védett terület.

A Szalajka másik szépséges természeti jelenségét, a Fátyol-vízesést 1970-ben érte komoly károsodás, amikor a lezúduló hatalmas víztömeg tönkretette a lépcsőszerűen kialakult zuhatagot. Az akkori műszaki vezető, Schmotzer András és Simon Károly, a Szalajka-völgy felelős gazdája és a halászmester visszaállította az eredeti lépcsős képződményt, és ma újra régi szépségében látható. A fotó az eredeti és helyreállítás utáni állapotot mutatja.

A régi és a felújított vízesés

A Szalajka-völgy nevezetességei közé tartozik a két erdei múzeum. Dr. Kovács Jenő, a későbbi vezérigazgató Szilvásváradon kezdte szakmai pályafutását 1954-ben, az itt töltött két éve alatt fogalmazódott meg benne egy erdei múzeum ötlete. Elképzelése valósággá vált, főmérnöksége idején elindította a munkát, és a szilvásvárad kollégák Schmotzer András erdőművelő és Simon Károly halászmester buzgó közreműködésével megvalósult, és 1974-ben átadták a Szabadtéri Erdészeti Múzeumot. Az 1985. évi vándorgyűlésen pedig felavatták a Király-féle házban berendezett Zárttéri Erdészeti Múzeumot, amely később megalkotójáról a Zilahy Aladár Erdészeti Múzeum nevet kapta.

Zilahy Aladár a múzeumavatón

Ismertebb személyek a felvételen dr. Kovács Jenő főmérnök, a múzeumok szellemi elindítója, dr. Solymos Rezső minisztériumi főosztály-vezető, Gál Sándor műszaki vezető. Az erdészeti múzeumok kezdettől fogva nagy látogatottságnak örvendenek, a kisiskolások főleg a szabadtéri kiállítást látogatták előszeretettel. A fotón éppen egy iskolai osztály az Erdei Múzeum bejáratánál, tanárukkal (1975).

Iskolások az Erdei Múzeum előtt

Ma már erdei iskola működik az erdészethél, Antal József erdőmérnök vezetésével programszerűen tartanak foglalkozásokat a fiatalság számára. Az utóbbi években az Egererdő Zrt. komoly összegeket fektetett be a közjólét fejlesztésére a cég egész területén. A Szilvásvárad Erdészethél felújították és bővítették az Erdei Múzeumot, fejlesztették a kisvasutat, a Glorietten új végállomást alakítottak ki. A Zilahy Aladár Múzeum vezetője a névadó után Doros István, majd Schmotzer András, akinek irányításával az épületben Király Lajos emlékszobát rendeztek be, emléket állítva ezzel a Pallavicini uradalom kiemelkedő vezető főmérnökének. A bensőséges avató ünnepségen a népes Király család szinte valamennyi élő tagja megjelent. Az erdészet és a község arculatához hozzátartozik a kisvasút, ez mindig vonzerőt jelentett a kirándulók számára. 2008-ban ünnepeltük a vasút építésének kezdetét, száz éve építették az első vonalakat, majd több lépcsőben az erdészet egész területét behálózták. Egészen 1967-ig működött a rendszer, ezután a síneket felszedték, csupán a szalajka-völgyi vonal maradt meg tisztán a kirándulók számára.

100 éves a szilvásvárad kisvasút

A fotón az évforduló ünnepét látjuk. A baloldali kép 50 éve készült az Eleonóra nevű gőzessel, a kocsi ablakán Schmotzer Alajos, az akkori üzemvezető. A jobb képen az ú.n. nosztalgia járat, amelyet az eredetihez hasonló formában állítottak helyre.

Szilvásvárad nevét a Szalajka-völgy és a Bükk-fennsík mellett a lipicai ménés és a fogathajtás tette ismertté. 1984-ben itt rendezték a Négyesfogathajtó Világbajnokságot, amely a térség hírnevét, ismertségét tovább erősítette még külföldön is. Akkor a lipicai az erdőgazdaság része volt, 1992 -től pedig mint Állami Ménésgazdaság működik tovább. Rendszeresen tartanak versenyeket és lovas fesztiválokat.

Végezetül azoknak az ismertebb személyeknek a névsorát ismertetem, akik itt tevékenykedtek:

Király Lajos, Jáhn Rezső, Jáhn Ferenc, Hibbey Albert, Palócz József, Bartucz Ferenc, Bartucz Sándor, Kovács Jenő, Gál István (szegedi tanár), Schmotzer András, Wágner Lajos, Roller Kálmán, Abonyi László, Egri Zoltán, Pallagi László, Gál Sándor, Zádor Oszkár, Bründl Lajos és Leic József.

Wágner Tibor
erdőmérnök

HÍRADÁS – EGERERDŐ Zrt.

A Mátrában mérték össze tudásukat az erdészek (2023.05.08.)

Idén is összegyűltek az EGERERDŐ Zrt. erdészei, hogy a **Mátrafüredi Erdészet** területén, a Szalajka-házat környező erdőkben megmérettessék szakmai tudásukat. Az erdőgazdaság egész gazdálkodási területéről, így a Bükkből, a Mátrából és a Heves-Borsod dombvidékről érkeztek kollégák az erdészversenyre, akik az Országos Erdészeti Egyesület által szervezett „Év Erdésze verseny” helyi elődöntőjén vehettek részt a csodás tavaszi erdőben.

A hét erdészeti szakemberei a megszokott versenyszámokban mérték össze tudásukat. Dobrekcsmár Csaba vezérigazgató megnyitója után Urbán Pál, az EGERERDŐ Zrt. főmérnöke, a verseny főszervezője ismertette a versenyszámokat, majd a szakmai teszt sor kitöltése vette kezdetét. A kérdésekben a mindennapi munkához szükséges jogszabályokkal, szabványokkal kapcsolatos kérdések szerepeltek. Az elméleti tesztet négy gyakorlati versenyszám követte, melyben mindennapi szakmai feladatokat kellett az erdészeknek elvégezni (választékolás, trófeabírálat, fatérfogat becslés, gyérítésjelölés).

A megmérettetésen egyéniben első helyezést ért el **Mészáros György**, az Egri Erdészeti kerület vezető erdésze. Második lett **Sipos Viktor** kerület vezető erdész Felsőtárkányból, harmadik helyezett **Földes Péter** kerület vezető erdész, szintén a Felsőtárkányi Erdészettől. Az egyéni helyezések mellett a Felsőtárkányi Erdészeti csapatban ismét első helyen végzett.

Az egyéni nyertes továbbjutott az országos szakmai versenyre, mely az Országos Erdészeti Egyesület júniusi Vándorgyűlését megelőzően Gyenesdiáson és Balatoncsicsón lesz megtartva június első napjaiban. Az országos megmérettetés résztvevői az „Év Erdésze” címért versengenek, mely cím szakmán belül hatalmas elismerésnek számít.

Gratulálunk a verseny nyerteseinek, díjazottjainak, az országos versenyre pedig sikeres szakmai felkészülést kívánunk!

Itt a tavasz, indulnak az erdősítési munkák! (2023. 04. 28.)

A tavasz nemcsak a természet ébredését hozta el, hanem az erdőgazdálkodók erdőfelújítási, csemeteültetési feladatait is. A téli fakitermelési szezon végeztével, a jó idő beköszöntével, az erdei turistaszézon is beindul, gyakori kérdés ilyenkor az erdők sorsáért aggódók részéről, hogy mi történik majd a letermelt erdők helyén? Ki, hogyan és mikor gondoskodik az új erdők létrehozásáról? Az EGERERDŐ Zrt. szakembereinek köszönhetően, biztosítva van a társaság által kezelt állami erdők folyamatos fenntartása, melyet többféle módon valósítanak meg. Az új erdők létrehozásáról - többek között - csemeteültetéssel, a fiatalosok folyamatos ápolásával, az esetlegesen károsodott csemeték pótlásával gondoskodik az erdőgazda. Az erdőbe látogatók számára a néhány centiméteres csemeték ültetése vagy az apró makkok elvetése azonban nem olyan látványos, mint amikor egy adott területről eltűnik az idős erdő.

Az erdőgazdaság által elvégzett fakitermelések területén- az őshonos erdőállományoknak köszönhetően - 85 százalékban természetes erdőfelújításra van lehetőség. Ez azt jelenti, hogy az idős fák makkjából, helyben fejlődnek ki azok a csemeték, melyekből fiatal erdő fejlődhet. Az idős, anyaállomány kitermelése csak akkor történhet meg, ha az alatt kellő számú és megfelelő méretű csemete már rendelkezésre áll. Új erdők telepítésekor vagy a károsodott csemeték pótlásakor azonban mesterséges erdősítéssel hozunk létre új erdőt. Erdészeteink idén tavasszal már közel 710 ezer csemetét ültetettek el, és több mint 30 mázsa makk elvetésére került sor.

Természetesen ezt a tevékenységet is, mint minden más erdei munkát, szigorú előírások és törvények szabályoznak, melyek betartása az EGERERDŐ Zrt. erdőgazdálkodási és természetvédelmi tevékenységének alapja. A hazai erdőgazdálkodók (magán és állami) tevékenységét a 2009 évi XXXVII. tv. (Erdőtörvény), valamint az 1996 évi. LIII. tv (Természetvédelmi törvény) szabályozza. Bármilyen erdei munka csakis ezen jogszabályok előírásainak betartásával és az illetékes hatóságok – erdészeti, természetvédelmi – engedélyével valósulhat meg.

A hagyományos erdei technológiák mellett persze innovatív, saját megfigyeléseinkre alapozott vagy más országban alkalmazott, onnét átvett újszerű megoldások is szerepet kapnak az erdőgazdaságban. Fokozatosan formáljuk az erdőgazdálkodási gyakorlatot a társadalmi igényekhez, és a klímaváltozás teremtette kihívásokhoz.

A hagyományosnak tekinthető vágásos eljárások mellett a kíméletes erdőkezelési eljárások bevezetésére is kiemelt figyelmet fordít az EGERERDŐ Zrt. Az erdőtörvényben a folyamatos erdőborítást biztosító eljárásokra való áttérésre megszabott ütemet jóval túlteljesítve, a törvényi előírásnál lényegesen nagyobb területen alkalmaz már ilyen erdőkezelési eljárásokat (örökerdő és faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban).

A társaság kiemelt figyelmet fordít a kezelésére bízott védett értékek fenntartására. A védett és Natura 2000 területeket érintő erdészeti beavatkozásokat minden esetben egyeztetni a helyi természetvédelmi kezelésért felelős Nemzeti Park munkatársaival. Az elmúlt évtizedekben folytatott, fenntartható erdőgazdálkodás eredménye, hogy a Zrt által kezelt területeken már teljesültek az EU biodiverzitás irányelvei. Az egyébként igen szigorú elvárásokat is sikerült teljesíteni, hiszen az őshonos erdővel borított területeinek több mint 30%-a élvez hazai, vagy közösségi (EU-s) védelmet és a védett területek több mint 10%-án már nem végez az erdőgazdaság fakitermeléssel járó munkákat.

Az erdész szakma és ennek részeként az erdőgazdálkodás a történelem során, az adott kor társadalmi elvárásai, igényei kielégítésére törekedett, és törekszik napjainkban is. Ez igen összetett feladat, hiszen a társadalom egyszerre támaszt igényt az erdők védelmi, turisztikai, rekreációs és a faanyagon, mint megújuló nyersanyagon és energiahordozón keresztül annak gazdasági szolgáltatásaira is. Ezen összetett feladat megoldásának a hazai letéteményesei a magyar erdészek.

Makkvetés

Örökerdőben kialakított lék, mely biztosítja a fényt

Vigh Ilona
közjóléti és kommunikációs vezető

PRORAMAJÁNLÓ

MÁTRAFÜRED

VII. Mátrafürediek Világtalálkozója

Bene búcsú - június 24

20. „Muzsikál az erdő” - Mátrai Művészeti Napok 2023. július 1-9-ig

Július 1. (szombat) – Sástó – nyitórendezvény.

Július 2. (vasárnap) – Gyöngyöspata. Július 3.

(hétfő) Szentkút. Július 4. (kedd) – Mátraalmás

Július 5. szerda – szünet. Július 6. (csütörtök) –

Szurdokpüspöki. Július 7. (péntek) –

Mátrakeresztes. Július 8. (szombat) – Eresztvény.

Július 9. (vasárnap) – Tar – Fenyvespuszta.

MÁTRASZENTIMRE

Kerekerdő színház

Július 15.

„Böcsi mindent elintéz” (Cseke Katinka – Zsiga László).

Július 29.

„Maksa híradó Kató nénivel meg Szilvikével, az egyetlen női parodistával.” (Maksa László, Ihos József, Bach Szilvia).

Augusztus 5.

FALUNAP

Helyszín: sportpálya

Augusztus 20.

Búcsú a Háromfalu templománál.

F E L S Ő - M Á T R A

Következő lapzárta: 2023. augusztus vége
Impresszum

Felelős kiadó és felelős szerkesztő: Rostás Gabi (3232. Mátrafüred, Parádi út 15.)

Elérhetőség: gabirostas@gmail.com; 0630/28-48-176

Nyilvántartásba vételi szám: CE/13022-3/2019

(Címlapon a Galya-kilátó)